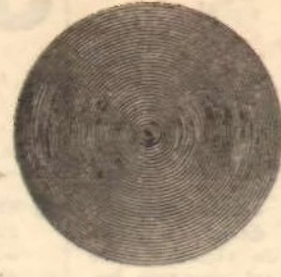
ANT

Haftalık Dergi • 8 Ekim 1968 • Sayı 93 • 125 Kuruş

Sabiha Sertel'in Nâzım Hikmet ile ilgili hâtıraları

EKMEK SOYGUNU

13 yılda %256

buğday fiyatı

13 yılda %171

işçi ücreti

13 yılda %360

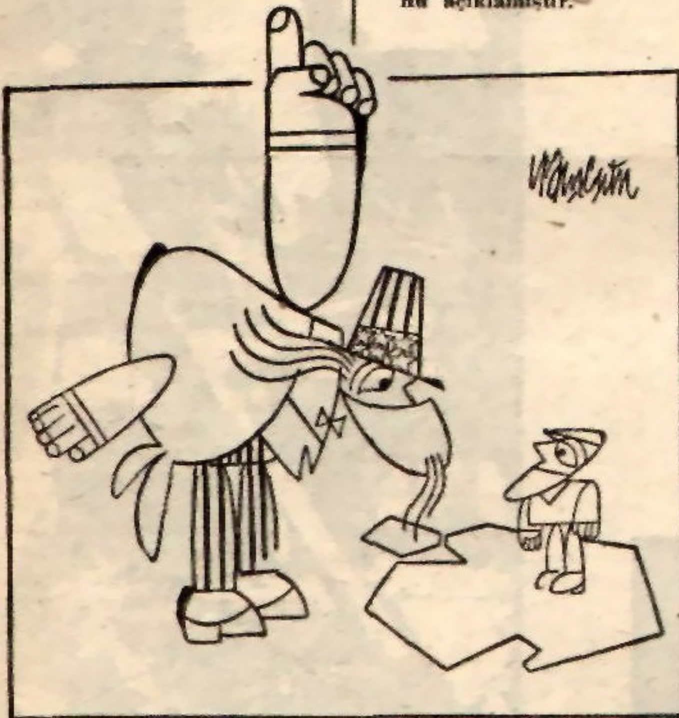
ekmek fiyatı

HAFTANIN NOTLARI

29 eylül

«Evet» komedisi

■ Amerikan emperyalizminin kışkırttığı darbe sonunda Yunanistan'da yönetimi ele geçiren askeri cuntanın hazırladığı anayasa için halk oylaması tam bir komedi havası içinde geçmiştir. Sadece «evet» propagandasının yapıldığı ve «hayır» demeğe cüret edenlerin şiddetli cezalarla tehdit edildiği bu referandumda Yunan halkının yüzde 77'si zorla sandık başına gitmiş ve bunların da yüzde 92.2'si yeni anayasaya «evet» demiştir. Yeni anayasanın temel hak ve hürriyetlerden hiçbirini garanti altına almadığında bütün gözlemciler fikir birliği halindedirler. O kadar ki, New York Times Gazetesi dahi «Referandumun parlamentonun desteğine sahip bir hükümet kurulmasına doğru atılan bir adım olduğunu söylemek bir sahtekârlıktır, çünkü cunta, anayasa tasarısında öngörülen seçimlerin düzenleneceği tarihi -geçici bile olsa- belirtmemiştir.» demektedir. Londra'da yayınlanan Sunday Times ise, Cumhuriyetçi Başkan Yardımcısı Adayı Spiro Agnew'in sadece Yunan asıllı olmakla kalmayıp albaylar cuntasının ateşli destekleyicisi olduğunu açıklamıştır.

- YUKARDA ALLAH VAR!

30 eylül

Besleme dergiler

■ Yazılı bir soru önergesi üzerine Milli Eğitim Bakanı İlhami Ertem, 1967 yılı bütçesinden «bakanlığa bağlı okul ve müesseselere dağıtılmak üzere» çeşitli dergilere abone olunduğunu ve bunun için 688 bin 398 lira abone parası ödendiğini açıklamıştır. Açıklamadan anlaşıldığına göre 688 bin 398 liranın verildiği dergiler arasında hemen hemen hiçbir ciddi yayın organı bulunmamakta, özellikle iktidarın şakşakçılığını yapan ve öğrencilere «dalkavukluk»tan başka bir şey öğretmesi mümkün olmayan yayınlara bu fakir milletin parası peşkeş çekilmektedir.

CIA ajanları

■ Küba'nın başkenti Havana'da yayınlanan «GRANMA» Gazetesi'nde, Küba güvenlik kuruluşlarının 18 CIA ajanını tutukladıkları açıklanmıştır. Bu ajanların Küba ekonomisi, ülkedeki silahlı kuvvetlerin durumu ve ticaret gemilerinin çalışmaları ile ilgili bilgi topladıkları, ajanların hepsinin Küba'ya kanun dışı yollardan giren ajan Manuel Garcia Ramirez tarafından yönetildikleri belirtilmektedir.

Yeni saldırı

■ Kars Öğretmenler Derneği Başkanı'nın polis tarafından tartaklanması üzerine bir bildiri yayınlayan TÖS Genel Merkezi, «bir yanda demokrasi ve insan hakları, mal ve can güvenliği nutukları çekilirken öte yandan polise öğretmen tartaklatmanın hesabı elbette sorulacaktır» demiştir.

Mitingler

■ İzmit'te petro-kimya tesisleri inşaatında çalışan Yapı İş Sendikası'na bağlı 5 bin işçi, büyük bir miting düzenleyerek çalışma güvenliğinin sağlanmamış olmasını protesto etmişlerdir. Mitingte inşaatı yapan Amerikan Foster Wheeler şirketinin şimdiye kadar iş kazaları ile sekiz kişinin ölümüne sebep olduğu, şirketin emek sömürüsüne bir de kaatillik eklendiği belirtilmiştir. İzmir'de ise 4 bin pamuk üreticisi traktörleri ile şehre gelip bir miting yapmışlardır.

Kamu kuruluşları

■ TBMM Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyonu'nun hazırladığı raporda, 243 kamu iktisadi kuruluşunun, Sanayi Bakanı Mehmet Turgut'un iddialarının aksine verimli olmadığı sonucuna varılmıştır. Önümüzdeki günlerde Senato'da görüşülecek olan 1550 sayfalık raporda özellikle bürokrasi ve memur enflasyonu üzerinde durulmakta, «devamında yarar görülmeyen iştiraklerin devir ve tasfiyeleri» istenmektedir. Böylece halk eliyle yürütülecek bir devlet işletmeciliğine karşı olanların kasıtlı bir şekilde çıkmaza sokarak zarar ettirdikleri bu kamu iktisadi kuruluşlarının özel sektöre devredilmesi için yeni bir fırsat doğmuş olmaktadır.

1 ekim

Kobalt-60 gitti

■ Türk halkını kobay olarak kullanarak atom ışınları ile tahıl zararlılarının temizlenmesi amacıyla İskenderun'da kurulan «ışınlandırma merkezi» için getirilen Kobalt-60 bir gemi ile Amerika'ya iade edilmiştir. İskenderun'da kurulan ışınlandırma merkezinin Türk halkının geleceği için tehlikeli olduğu yolunda ANT'ın başladığı yayın üzerine yetkililer harekete geçmişlerdi.

Toda Raba dâvası

■ Ünlü yazar Kazancakis'in «Toda Raba» adlı eserinin toplatılmasından sonra eseri dilimize çeviren Ahmet Angın hakkında T.C.K.'nun 142. maddesini ihlal ettiği ileri sürülerek açılan dâvanın duruşmasına İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edilmiştir. Duruşmada Angın'ın avukatı Faik Muzaffer Amaç, mahkemeden Türk Edebiyatçılar Birliği'nin uygun bulacağı kişilerin bilirkişi olarak görevlendirilmesini istemiştir.

T. Kazan'ın dâvası

■ TİP Eskişehir İl Başkanı Turgut Kazan hakkında seçimler öncesinde dağıttığı bir broşürden dolayı açılan dâvanın duruşmasına Eskişehir Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam edilmiştir. Kazan, bildiri dağıtmanın suç olmadığını söylemiştir.

2 ekim

Çin'in yıldönümü

■ Çin Halk Cumhuriyeti'nin 19. kuruluş yıldönümü büyük törenlerle kutlanmıştır. Savunma Bakanı Lin Piao, Pekin'de toplanan 500 bin kişi önünde yaptığı konuşmasında, Çin'in her zamankinden daha güçlü olduğunu belirtmiş. Sovyet Rusya'ya da değinerek «Eninde sonunda Amerika ile Rusya'nın dünyayı ikiye bölme komplosunu paramparça edeceğiz» demiştir. Başbakan Çu En Lay'ın Rusya'yı Çin sınırları boyuna asker yığmakla suçlayan demecinden sonra ilginç bir safhaya giren Çin-Sovyet çatışmasına, daha sonra Arnavutluk Lideri Enver Hoca da katılmış ve Sovyetler Birliğini suçlamıştır.

ANT yargılandı

■ Yunanistan'daki ikinci darbe teşebbüsü üzerine yazdığı «Oyun açığa çıktı» başlıklı yazısında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'ni tahkir ettiği iddiasıyla T.C.K.'nun 159. maddesine muhalefetten hakkında dâva açılan Doğan Özgüden ile o sayıdaki sorumlu müdürümüz Yaşar Uçar, 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmışlardır. Duruşmada dergimiz avukatı Müşir Kaya Canpolat, kasıtlı rapor veren bilirkişi Prof. Sulhi Dönmezer'in raporunu reddettiğini bildirmiş, bunun üzerine duruşma, savcının son mütalâası için başka güne bırakılmıştır.

İşçiye karşı jandarma

İzmir'in Gaziemir Bucağı'ndaki Betontaş Fabrikası'nda çalışan Yapım İş Sendikası'na bağlı 350 işçi, 16 Eylül 1968 günü greve başlamışlardır. Ancak işverenin isteği üzerine grevin başlamasından beş saat önce fabrika, kanunsuz şekilde jandarmalar tarafından işgal edilmiştir. Bu durum karşısında işçiler fabrika dışında çadırlar kurarak grevi devam ettirmek zorunda kalmışlardır. Grevin üçüncü günü işçilerle patronun adamları arasında çıkan bir kavgaya, fabrikayı işgal eden jandarmalar müdahale ettirilmiş ve 10 işçi süngülerle yaralanmıştır. Kanlı olaydan hemen sonra fabrika kuşatması 300 toplum polisi ile takviye edilmiştir. Grev yapan işçilerin başlıca istekleri, 13.50 Lira olan asgari ücretlerin 20 Lira'ya çıkartılmasından ibarettir. Zabıta kuvvetlerinin zorbalığına rağmen grevi yılmadan sürdüren işçiler kardeş sendikalar ve üniversite öğrencileri tarafından desteklenmektedir. Yukarıda FKF mensupları grevci işçilerle birlikte görülüyorlar.

3 ekim

Boykotlar başladı

■ Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin açılışı ile birlikte başlayan boykotları, Ortadoğu Teknik Üniversite fakültelerindeki boykotlar izlemiştir. Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nden sonra da 1 Kasım'da açılacak olan Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin boykota girmesi beklenmektedir. Hacettepe Tıp Fakültesi'nde boykotu kırmak için Rektör İhsan Doğramacı büyük çaba harcamaktadır. Boykotçu öğrenciler, ilkbahar boykotlarından sonra üniversite reformu konusunda verilen vaadlerin hiçbirinin yerine getirilmediğini ileri sürmekte ve halka dönük bir üniversite için bütün güçleriyle savaşacaklarını bildirmektedirler. (Üniversitelerdeki boykot ve işgal hareketleri üzerine yaptığımız soruşturma ve değerlendirmeleri bu hafta 10 - 11. sayfalarımızda bulacaksınız.)

Meksika'da kıyım!

■ Meksika'da ilkbahardan beri süregelen öğrenci ayaklanmasının en kanlısı, dünya olimpiyadlarının açılışı yaklaştığı bir sırada olmuş, öğrencilerle askerler arasındaki çarpışmalarda 40 kişi ölmüş, 100 kişi yaralanmıştır. Üniversitelerde reformun gerçekleşmesini isteyen 10 bin kadar öğrenci önce şehrin «Üç Kültür» Meydanı'nda toplamışlar ve işgal altında bulunan Politeknik Okulu'na doğru yürümek istemişlerdir. Tam bu sırada iki askeri helikopter meydana meşaleler atmış, süngülü askerler de meydanı kuşatmıştır. Kalabalık içinden birinin ateş etmesi üzerine askerler gençleri yaylım ateşine tutmuşlar ve makinelilerle taradıkları öğrencilerden 40 'ı ölmüştür. Bu arada Meksika'da Başkan Gustavo Diaz Ordaz'ın câni hükümetine karşı bir kurtuluş ordusu kurulduğu ve «Anayasacı Kurtuluş Ordusu» imzasıyla bildiriler yayınladığı açıklanmıştır.

4 ekim

Peru'da darbe

■ Peru'da ordu, Başkan Fernando Belaunde'nin *sivil rejimini* devirerek iktidarı ele almıştır. Darbe, Belaunde'nin 11 kişilik yeni bir hükümeti iş başına getirmesinden tam 10 saat sonra vuku bulmuştur. Cuntanın bildirisinde darbeye sebep olarak, rejimin ahlâki yönden zayıf oluşu, ulusal zenginliklerin yabancılara terkedilmesi ve maliyedeki düzensizlikler gösterilmektedir. Genelkurmay Başkanı General Juan Velasco Alvarado'nun başkanlığındaki cuntanın, geçenlerde Başkan Belaunde tarafından Standard Oil'e yeni bir petrol imtiyazı verilmesini de Peru'nun ulusal çıkarlarına aykırı saydığı ileri sürülmektedir. Ancak cuntanın sivil yönetimi devirmesi ve askeri rejim kurması karşısında öğrenciler başkent Lima'da direnme hareketlerine girişmişlerdir.

USA'ya sansür yok

■ **Türk kanunlarını hiçe sayarak verici radyo ve televizyon istasyonları kuran ve yayınlar yapan Amerikalılar *şimdi de izin almaya lüzum* görmeden çektikleri filmleri oynatmağa başlamışlardır. USIS tarafından yaptırılan «Altın Başaklar» adlı film Sonora - 64 buğdayını reklam etmekte olup yakında bütün sinemalarda gösterilecektir.**

«Artiz oldu...»

■ Basın Yayın Genel Müdürlüğü'nün Turizm-Tanıtma Bakanlığından alınarak başbakanlığa bağlanması nedeni geçen hafta içinde anlaşılmıştır. Demirel'in Doğu gezisi sırasında çekilen film geçen haftadan itibaren Ankara sinemalarında programlardan önce gösterilmeğe başlanmıştır. Demirel'in sık sık birinci planda göründüğü film halka eğlenceli dakikalar geçirtmekte ve seyirciler «Artiz oldu... Demirel artiz oldu..» diye bağırmaktadırlar.

5 ekim

TİP Kongresi

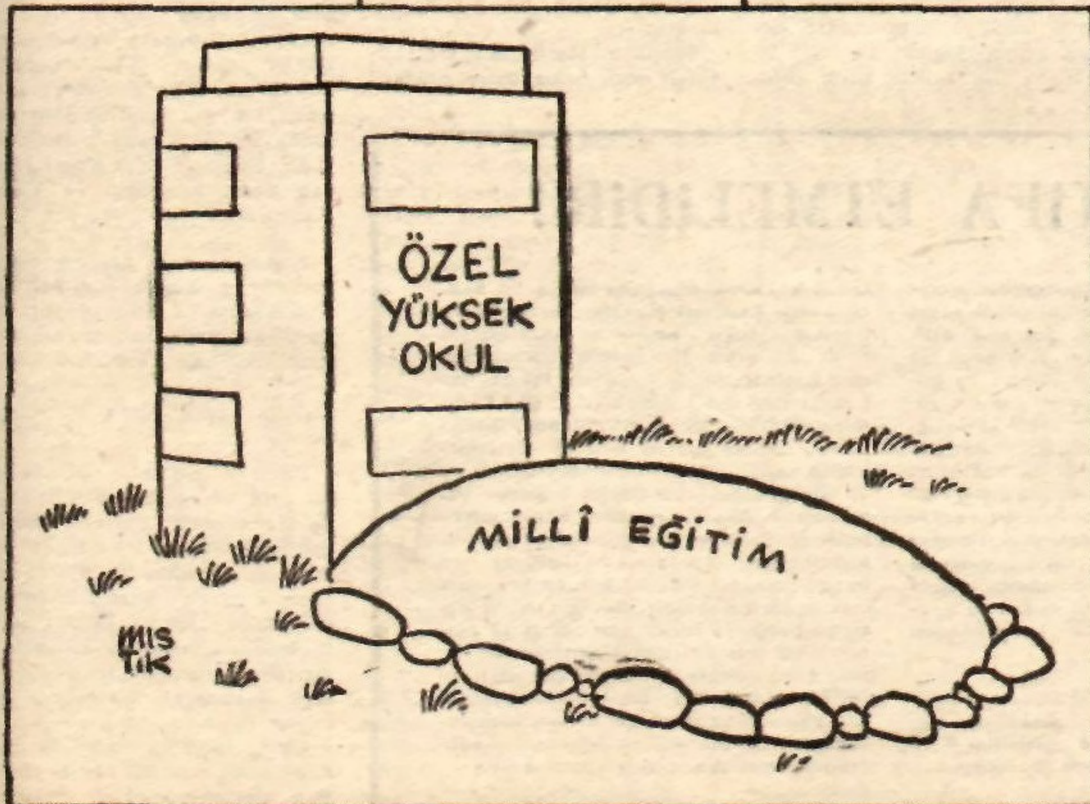
■ **Türkiye İşçi Partisi'nin İl *Kongresi Spor ve Sergi Sarayında* toplanmıştır. Kongreyi TİP İstanbul İl Başkanı Şinasi Kaya bir konuşma ile açmış, daha sonra çalışma raporu okunarak delegeler tenkitlerini bildirmişlerdir. Kongrenin ikinci günü TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar ile partili milletvekilleri konuşacaklardır. TİP İstanbul İl Kongresi ile ilgili haberleri ANT geniş olarak gelecek sayısında verecektir.**

Irgat ve Teneke

■ Tarsus'lu gençlerin sahneye koydukları IRGAT adlı oyun nihayet önümüzdeki hafta İstanbul'da Robert Kolej salonunda temsil edilebilecektir. Bilindiği gibi Tarsus'lu gençler Evrensel Barış Şenliği için de İstanbul'a gelmişler, fakat şenlik yasaklandığı için geri dönmek zorunda kalmışlardı. (IRGAT'ın Tarsus çevresindeki köylerde ırgatlara oynanmasıyla ilgili bir röportajı bu hafta ANT'ın 14 - 15 sayfalarında bulacaksınız.) Öte yandan Yaşar Kemal'in ünlü TENEKE adlı oyunu bu yıl Ankara'da halk oyuncuları tarafından oynanacaktır. Tuncel Kurtiz tarafından sahneye konan Teneke'de önemli rolleri Tunca Yönder, Ayberk Çölok, Elif Türkan Öngören, Birgül Yiğit, Tuncer Necmioğlu, Yurdaer Erşan, Faik Sinkilk ve Nevzat Şenol paylaşmaktadır.

İş kazaları arttı

■ **Sosyal Sigortalar Kurumu'nca yapılan açıklamaya göre 1963 yılında iş kazaları 79 bin 396 iken 1967 yılında 122 bin 443'e yükselmiştir. Kurum kazaların artış nedeni hakkında bilgi vermemekteyse de, Kapkaççı işverenlerin iş güvenliğini sağlamaları ve ciddi bir kontrola tabi olmamaları yüzünden emekçilerin hayatlarının tehlikeye düştüğü anlaşılmaktadır.**

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Bu bir sansürdür!

TERÖR Tasarısı'nın meclise sevkedilip sevkedilmeyeceği tartışılırken geçen hafta bakanlar kurulu, *çok masum gerekçeler altında daha da tehlikeli* bir tasarıyı meclise sevketmiştir. Tasarının adı, «Küçükleri Zararlı Eserlerden ve Yayınlardan Koruma Kanunu Tasarısı»dır. **Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanarak bakanlar kuruluna sevkedilmiş, bakanlar kurulu da gerekli rötuşları yaptıktan sonra meclise göndermiştir. Tasarı kanunlaştığı takdirde, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel müdürlüklerden bakanın tayin edeceği birer temsilci ile Adalet Bakanı'nın seçeceği bir savcıdan kurulacak olan komisyon, Türkiye'de yayınlanan bütün *gazete, dergi, kitap, plak, film, sahne oyunu, radyo ve televizyon* programını gözden geçirecek,** «18 yaşından küçük çocuklar tarafından okunması sakıncalıdır» **gerekçesiyle dilediği yayının üzerine renkli olarak «sınırlıdır» damgasını vurabilecektir. Bir yayın bu damgayı yedikten sonra artık bir yerden bir yere taşınması, sergilenmesi, her ne şekilde olursa olsun reklamlarının yapılması yasaklanacaktır. Bu yasağa aykırı hareket edenler bir aydan altı aya kadar hapis ve 500 Lira'dan 10 Bin Lira'ya kadar para cezasıyla cezalandırılacaktır. Bu kanuna aykırı hareket edenler, eğer memur iseler, hapis ve para cezasına çarptırıldıktan başka memuriyetten de men edilebileceklerdir.**

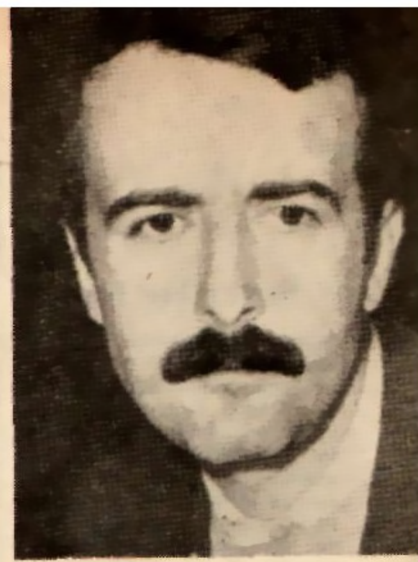
EVET, tasarı ilk bakışta 18 yaşından küçük çocukların zararlı eserlerden korunması gibi herkesçe kabul edilebilecek bir amaç taşımaktadır. Ancak Süleyman İktidarı'nın elinde böyle bir kanunun nasıl uygulanabileceğini tahmin etmek için kâhin olmağa lüzum yoktur. Uygulamalar ortadadır. Hele böyle bir kanunun uygulanmasının tamamen bakanların tayin ettiği teminatsız memurlara verildiği düşünülecek olursa, kanun yürürlüğe girdikten sonra Türkiye'de basın özgürlüğünün nasıl ağır bir darbe yiyeceği ve muhalefetin sesinin nasıl kısılacağı kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Örneğin, tasarının gerekçesinde **«Kanun dışı zor metodları ile hak etme yoluna saptıracak eserlerin sınırlanması»** gibi bir cümle de yer almaktadır. Süleyman Demirel kabinesinin bütün bakanlarının, Türkiye'deki sol hareketleri ve sol *yayınları* ***«kanun dışı zor metodları»*** *yaymak ve kullanmakla* suçladığı herkesin malûmudur. Bu zihniyetteki bakanların görevlendireceği memurlar, şüphesiz, bütün sol yayınları kanuna aykırı bularak 18 yaşından küçük çocuklar için zararlı ilan edecekler ve mahkemelerde mahkûm ettiremedikleri bu eserlere **«sınırlıdır»** damgasını vuracaklardır. Bundan sonra Türkiye'de herhangi bir sol eserin açıkça sergilenmesi, teşhir edilerek satılması, reklamının yapılması imkânsız hale gelecektir.

BÖYLE bir kanun tasarısının parlamentodan geçmesi mümkün müdür? Dergimizin bağlandığı saatlere kadar «Sansür Tasarısı»nın bakanlar kurulundan geçerek meclise verildiği haberi sadece bir iki gazetede yayınlanmış, onlar da sütunlar arasında dikkati çekmeyecek şekilde kaybolmuştur. Ama, solcu olsun olmasın, sağduyu sahibi yazarlar ve politikacılar herhalde oynanmakta olan oyunun kısa zamanda farkına varacaklar ve gereken tepkiyi göstereceklerdir. Tam seçim yılına girildiği bir sırada böyle bir kanunun çıkartılması, AP dışındaki bütün muhalefet partilerinin de yayın yoluyla propaganda yapma imkânlarını ortadan kaldırmaktadır. İktidar, TRT Kanunu'nu değiştirip bir türlü el atamadığı radyoyu da bu suretle kontrol altına almak imkânına sahip olacaktır. Zira hiçbir program güdümlü komisyonun «olur»unu almadan radyo ve televizyonda yayınlanamayacaktır. İblisçe hazırlanan bu tasarının arkasından da uzun süreden beri sözü edilen Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Tasarısı adı altındaki terör tasarısının meclise *sevkedilmesi* sürpriz sayılmamalıdır. AP iktidarının kurmak istediği bu sansür rejimine karşı bütün yazarlar ve partiler şimdiden savaş açmak zorundadırlar. AP'nin mutlak çoğunluğuna dayanarak bu tasarıyı meclisten geçirmesine imkân verilmemeli, her türlü «engelleme» yolu kullanılmalıdır.

EKMEK SOYGUNU

Halkın ekmeği ile yine oynamağa başladılar

CAN AÇIKGÖZ
-TİP halkın rızkını savunuyor-

SÜLEYMAN iktidarının izlediği yanlış ve tutarsız ekonomi politikasının doğal sonucu olarak aradan üç yıl geçmeden yine halkın ekmeği ile oynanmağa başlanmıştır.

Geçen hafta ilk olarak İstanbul Belediyesi, fırıncıların baskıları neticesinde, ekmeğin kilosunu 112 Kuruş'tan 120 Kuruş'a çıkartmıştır.

Ekmek zamları, ekmeğin ham maddesini teşkil eden buğday fiyatındaki ve en büyük ekmek tüketicisi olan işçinin ücretindeki artış oranları dikkate alındığında, insafa sığmayacak kadar fahiş bir orana ulaşmaktadır.

Toprak Mahsulleri Ofisi'nden aldığımız resmi rakamlara göre 1955 yılında ekmeklik buğdayın köylüden alım fiyatı 30 Kuruş iken 1968'de bu fiyat 77 Kuruş'a kadar çıkarak yüzde 256 oranında bir artış göstermiştir.

Bölge Çalışma Müdürlüğü'nden aldığımız resmi rakamlara göre İstanbul'da 1955 yılında işçilerin asgari gündeliği 7.60 Lira iken 1968 yılında 11 Lira'ya çıkarak 13 yılda yüzde 171 oranında artış göstermiştir.

Buna karşılık İstanbul'da ekmeğin kilosu 1955 yılında 33.33 kuruş iken 13 yılda yüzde 360 oranında artış kaydederek son zamla 1968 yılında 120 Kuruş'a yükselmiştir.

Bu rakamlardan da anlaşıldığı gibi, buğday üreticisinin alınterine verilen fiyat artışı ile ekmek tüketicisi işçinin ücretine verilen zamma karşılık ekmek fiyatındaki artış astronomik bir görünüş arzetmektedir.

İstanbul'da ekmek fiyatlarına yapılan son zam, Belediye Daimi Encümeni'nde bir TİP'li üyenin şiddetli muhalefetine karşılık sekiz daire müdürünün direkt, üç CHP'li üyenin de dolaylı desteğiyle gerçekleştirilmiştir.

Bilindiği gibi fırın sahiplerinin zam talepleri ilk defa ağustos başında belediyeye intikal ettirilmiş ve Belediye Başkanı Fahri Atabey de ekmeğin fiyatını yine 70 Kuruş'ta bırakmak, buna karşılık gramajını 580'e düşürmek suretiyle zammı gerçekleştirmeğe yanaşmıştır. Belediye Daimi Encümeni'nde TİP'li üye Can Açıkgöz zam teklifine şiddetle muhalefet etmiş, CHP'li Metin Tüzün de kendisini desteklemiş, buna karşılık diğer iki CHP'li üye, Eşref Derinçay ile Refik Belgil zamma esas itibariyle karşı çıkmamışlar, zammın 665 Gram 80 Kuruş üzerinden gerçekleştirilmesini istemişlerdir. Zam üzerindeki tartışmalar üç gün sürmüş, fakat TİP'li belediye meclisi üyelerinin ekmek zammına karşı vatandaşlardan, 15.458 imzalı bir dilekçe getirmeleri üzerine Belediye Başkanı Fahri Atabey de, CHP'li üyeler de zamma karşı çıkmak zorunda kalmışlardır.

Ancak zammı ne pahasına olursa olsun kopartmağa kararlı bulunan fırıncıların baskısı karşısında Belediye Başkanı Atabey, zammın politik bakımdan kendisi aleyhinde yaratacağı tepkiyi düşünerek meseleyi vilayete intikal ettirmiştir. Vilayette Vali, Belediye Başkanı ve fırıncıların katıldığı bir toplantı yapılmış ve ekmek fiyatının üç kişilik bir bilim kurulu tarafından tesbit edilmesi kararlaştırılmıştır.

Bilim Kurulu diye bir araya getirilen üç kişi ise zamdan çıkarı olan kapitalistlerden başka kimse değildir. Nitekim Bilim Kurulu'na Ticaret Odası Temsilcisi olarak Şark Un Değirmenleri Sahibi Nurettin Baban, Sanayi Odası temsilcisi olarak Trakya Yağ Fabrikası Sahibi Lemi İşmen, Ticaret Borsası Temsilcisi olarak yağ iskelesinde yumurta tüccarı Hasan Pabuççu seçilmişlerdir.

Bilim Kurulu (!) yaptığı çalışmalar sonunda ekmeğin kilosunun 120 Kuruş'a çıkartılmasına karar vermiştir.

Bilim Kurulu çalışmaları devam ederken Belediye Daimi Encümeni'nde TİP Temsilcisi Can Açıkgöz, bir emrivaki ile karşılaşmamak için Belediye Başkanını dört defa izahat vermeğe davet etmiş, fakat bu talep her defasında da encümene başkanlık yapan Belediye Başkan Yardımcısı Arif Akşehirlioğlu tarafından reddedilmiştir.

Bunun üzerine Belediye Meclisinin 1 Ekim'deki toplantısında TİP'li üyelerden Necla Fertan başkanlığa bir önerge vererek belediye başkanından ekmek zammı konusunda bilgi istemiştir. Bu talebe karşı belediye meclisinin CHP'li başkanı Sedat Börekoğlu meselenin 4 Ekim cuma günü görüşüleceğini bildirmiştir.

CHP'lilerden destek alıp ekmeğe zam yapan AP'li Belediye Başkanı Atabey

Ne var ki, mesele belediye meclisinde görüşülmeden 2 Ekim günü Belediye Daimi Encümeni gündeminin en altına «ekmek narhı» konusu alelacele eklenmiş ve emrivaki yapılmıştır.

Ekmek fiyatının tesbiti yetkisini Belediyeler Kanunu'na göre elinde tutan Belediye Daimi Encümeni 2 Ekim toplantısında ekmek fiyatının 625 Gram üzerinden 75 Kuruş olarak tesbit edilmesini, yani kilosunun 112 Kuruş'tan 120 Kuruş'a çıkartılmasını kararlaştırmıştır.

Belediye Encümeni'nin bu toplantısında CHP'li üyelerin tutumu «halkçılık» anlayışıyla bağdaşmayacak bir şekilde olmuştur.

Belediye Meclisi'nin tabii üyeleri olan sekiz daire müdürü ekmek zammına taraftar olduklarını bildirmişlerdir. Çoğunluk daire müdürlerinde olduğu için zammın nasıl olsa geçirileceğini farkeden TİP'li Can Açıkgöz, meseleyi tekrar halkoyuna intikal ettirip zammı önlemek üzere baskı yapma imkânını sağlamak amacıyla görüşmenin bir kaç gün ertelenmesini istemiştir. Fakat, zamma «dostlar alış verişte görsün» kabilinden karşı çıkan CHP'li üyeler aslında zamma karşı olmadıkları için bu kamuoyu baskısına meydan vermeden meselenin derhal karara bağlanmasında ısrar etmişler ve kendilerinin göstermelik muhalefetine karşılık daire müdürlerinin oylarıyla zammın kabulünü sağlamışlardır.

Belediye Meclisi'nde çoğunluğu teşkil eden CHP'lilerin ekmek zammına karşı olmalarına sınıfsal yapıları bakımından imkân yoktur. Zira belediye meclisi'nin CHP'li üyeleri arasında bir çok kapitalistler yanında üç de fırıncı bulunmaktadır. Bunlar Orhan Keçeli, Hasan Basri Kuzuoğlu ve Yusuf Kansız'dır.

Ekmek zammı üzerine rapor hazırlayan kapitalistlerden kurulu sözümona bilim heyeti de incelemelerinde sadece bir kaç fırın sahibinin verdikleri düzmece hesaplara dayanmıştır. Üstelik rapor bir çok çelişme ile doludur.

Ekmek zammı encümende ilk defa görüşülürken TİP'li üye fırıncıların esasen düşük gramajla ekmek çıkartarak fiilen zam yaptıklarını, ayrıca bir zamma gerek olmadığını söylemiş, buna karşılık İktisat İşleri Müdürü, «Bunlar istisnalardır. Biz kararımızı resmi kayıtlara dayanarak vereceğiz» demiştir.

Oysa, bilim kurulu (!) nun hazırladığı raporda resmi kayıtlara dayanılmamıştır. Örneğin,

FARUK SÜKAN İSTİFA ETMELİDİR!

TEKNİK Üniversite olaylarının Millet Meclisi'nde görüşülmesi sırasında İçişleri Bakanı Faruk Sükan tarafından TİP'e yöneltilen haksız suçlamalar karşısında TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar bir demeç vererek Faruk Sükan'ı istifaya davet etmiştir.

Aybar'ın demeci özetle şöyledir :

«Son olaylar İçişleri Bakanı Faruk Sükan'ın işgal ettiği mevkiden bir an önce uzaklaştırılmasını siyasi ve ahlâki bir zorunluluk haline getirmiştir.

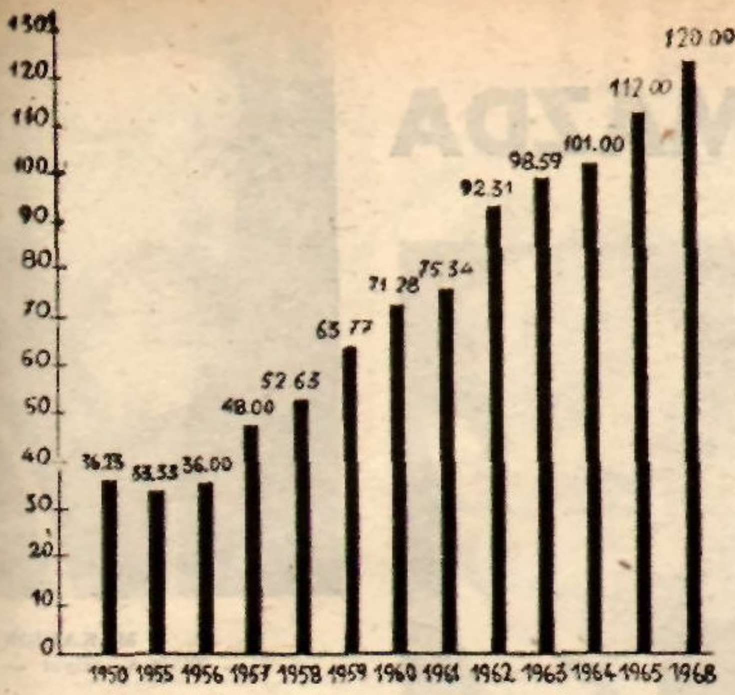
Gerçekten İstanbul Teknik Üniversite Öğrenci Yurdu'nun basılması ve bir gencin ölümüne sebep olunması, Konya olayları ve daha önce Eskişehir'de cereyan etmiş ve duruşma sonunda tertip olduğu meydana çıkmış olaylardan sonra Bay Faruk Sükan'ın İçişleri Bakanı olarak kalmasında büyük mahzurlar vardır.

351 sayılı kanuna göre Teknik Üniversite Öğrenci Yurdu üniversitenin ayrılmaz bir parçasıdır ve üniversite idari ve ilmi özerkliği içinde mütalaa edilmesi gereken bir konudur. Rektörün 351 sayılı kanundan habersiz olması ve yürürlükten kalkmış 5375 sayılı kanuna göre yurdun üniversiteye dahil olmadığı yolunda beyanda bulunması, onun da sorumluluğunu gerektiren bir husustur. Beri yandan vilayetçe bu hususun rektörden sorulmuş olması, öğrenci yurduna bir baskının hazırlanmakta olduğunun delilidir. Nihayet toplum zabıtası kurulması hakkındaki kanunun birinci maddesi, toplum polisinin nizam ve asayişi demokratik yollarda koruyacağını yazmaktadır.

Demokratik bir anayasanın yürürlükte olduğu ülkemizde polisin Himmler'in SS kıtaları haline getirilmesi ve faşist metodların kullanılması suçtur.

Bay Faruk Sükan'ın bütün bu anayasa dışı faaliyetlerin baş tertipçisi ve icracısı olduğu mahkeme kararlarıyla sabit olmuştur. Kendisinin bakanlıktan uzaklaştırılması, iç huzurun ihyası, iktidarla muhalefet arasındaki ilişkilerin normalleşmesi için zorunludur. Bunda bizzat iktidar partisi için de sayılamayacak kadar çok faydalar mevcuttur.

Önümüzdeki yıl büyük seçimler yapılacaktır. Büyük seçimlere bütün partilerin güvenlik ve huzur içinde gidebilmeleri, yurdumuzda siyasi istikrar ve huzurun sağlanabilmesi için başlıca şart olarak görülmektedir. Bundan dolayı da, siyasi partilere tuzak hazırladığı ve emniyet kuvvetlerini kendi partizan emellerine göre kullanmayı itiyad edindiği sabit olmuş bulunan bir İçişleri Bakanı'nın görevde kalması son derece mahzurludur. B. Faruk Sükan içişleri bakanlığından mutlaka uzaklaştırılmalıdır.»

1950'den 1968'e kadar bir kilo ekmeğin fiyatında yapılan yükselmeler yukarıdaki grafikte açıkça görülmektedir.

bütün fırınlar resmi kayıtlarında 12 işçi çalıştırdıklarını beyan ederlerken, bilim kurulu, fırınların aslında 17 işçi çalıştırdığını, sigorta priminden tasarruf etmek için beşini bordroda göstermediğini, maliyet hesabının 17 işçi üzerinden yapılması gerektiği görüşünü savunmuştur.

Yine bilim kurulu raporunda fırıncıların 24 çuval un için 75 Lira'lık odun kullandıkları belirtilmektedir. Oysa fırınların yüzde 60'ından fazlası fabrikasyon olarak çalışmakta ve fuel-oil kullanmaktadır. Bu fırınların yakıt gideri 50 Lira'dır. Hele yanmış yağ kullananlarda yakıt masrafı 40 Lira'ya kadar düşmektedir.

Bilim kurulu raporunda kürek, pasa bezi, nakliye masrafları ile muhasip, kâtip ücretlerinde de şişirme rakamlar kullanılmıştır. Örneğin un nakliyesi olarak çuval başına 80 Kuruş gösterilmiştir. Oysa nakliye ücreti daha üç ay önce en fazla 70 Kuruş olarak tesbit edilmiştir. Kaldı ki, bir çok un değirmenleri unu fırınlara ücret almadan kendileri nakletmektedirler.

Raporda ondalıklar da yüksek tutulmuş, 4-8 kuruş arasında gösterilmiştir. Oysa fırınlar hiçbir zaman bayilere bu ondalığı vermemekte, hattâ Üsküdar'da 2 Kuruş ondalık verilmektedir.

İşçi ücretlerine ise, maliyete tesir etmeyecek bir zam yapılmış, ancak bunlar da kağıt üzerinde kalmıştır. Bir çok yerde, toplu sözleşme ile saptanan ücretler uygulanmamaktadır.

Böyle şişirme rakamlarla dolu raporun doğru dürüst incelenmesine dahi meydan verilmeden AP'li Belediye Başkanı Fahri Atabey'in ve CHP'li üyelerin oyunlarıyla ekmek zammı belediye encümeninden geçirilmiştir.

Ekmek fiyatına yapılan zamla İstanbul halkının cebinden 325 fırıncıya haksız olarak 40 milyon lira civarında bir kârın aktarılması karşısında TİP Belediye Meclisi Grubu bir önerge vererek ekmeğe zammın oldu bittiye getirildiğini, İstanbul'un fakir fukara halkının yegâne yiyecek maddesi olan ekmek fiyatının sorumsuzca tesbit edildiğini bildirmiş, konunun yeniden encümene sevkedilerek alınacak yeni karara kadar bu zammın uygulanmamasını istemiştir.

Ayrıca TİP'liler ekmek zammının kaldırılmasına karşı imza kampanyası açmışlardır. Aldıkları zammı elden kaçırmak korkusuna düşen fırıncılar bu defa zorbalığa kalkışmışlar ve imza toplayan TİP üyelerinden Tektaş Ağaoğlu ile Cemile Çerçel'i Ortaköy'de dövdürtmüşlerdir.

Türk halkının ekmeğiyle oynandığı şu günlerde bütün sorumluların kafalarına yerleştirmeleri gereken bazı gerçekler vardır:

Türk halkı dünyanın hiçbir yerinde rastlanmayacak miktarda ekmek tüketmektedir. Türkiye'de bir insanın yıllık tahıl tüketimi 268 kilodur. Bu oran köylerde 400 kiloyu bulmaktadır. Türk halkının et, süt, yumurta ve meyve gibi yiyeceklerden yoksun olması, ekmeği en önemli besin maddesi haline getirmiş ve bu bozuk beslenme yeni kuşakların her bakımdan eskilerden daha güçsüz yetişmeleri sonucunu doğurmuştur.

Başka ülkelerde et, süt, yumurta gibi temel besinlerin bol ve ucuz sağlanabilmesi için ciddi tedbirler alınır, ülkeler arası anlaşmalar imzalanırken, Türkiye'de halkın ekmeğiyle hiç çekinmeden oynanmaktadır.

Türkiye'de büyük çapta ekmek israfı olduğu bilimsel raporlarla tesbit edilmiştir. Bu israfın önlenmesi yönünde hiçbir tedbir alınmazken, ekmeklerin kalitesi tamamen fırıncıların insafına bırakılmış, halkın bu en önemli besin maddesini bazı devlet kuruluşları dahi kendi çıkarları için kullanmayı denemişlerdir.

Türk halkına pahalı şeker yediren ve ürettiği malı dış pazarlarda satamayan şeker şirketi, bilim adamlarının karşı görüşlerine rağmen, ekmeğe şeker karıştırmayı planlamıştır. Oysa ekmeğe şeker karıştırmanın beslenme bakımından hiçbir yararı yoktur. Çünkü ekmeğe şeker katmak, bir açıdan şekere şeker katmaktan başka bir şey değildir. Üstelik ekmeği de pahalılandıracaktır.

Milyonlarca liralık dövize, büyük reklama rağmen Sonora-64 denilen Amerikan tohumluk buğdayı beklenen sonucu vermemiş ve rekolte bu yıl yüzde 15-30 oranında düşmüştür. Bu da, buğday üretiminin maliyetini artırmıştır. Çünkü Sonora-64 tohumu Amerika'dan ithal edilen gübre ve ilaçlarla beslenmektedir. Yani kökü Amerika'dadır.

Bu maliyet artışı, şüphesiz önümüzdeki aylarda ekmek fiyatlarında da misliyle yansıyacak ve bütün Türkiye'de ekmek fiyatlarıyla yeniden oynanacaktır.

Süleyman İktidarı, büyük bir sorumsuzluk içinde halkın ekmeğiyle oynamakta ve fırıncılara zam vererek, tahıl fiyatlarını ayarlayarak ekmek sorununu çözümlemeğe çalışmaktadır. Oysa, bir çok ülkede ekmek sorunu tek yolla çözümlenmiştir: Ekmek kombinaları kurmak...

Aracıları ortadan kaldırarak doğrudan doğruya ofisten yada üreticiden kombinaların alacağı buğday bir kapıdan girip öbür kapıdan besleyici değeri olan ve sağlık kurallarına uygun bulunan bir ekmek olarak çıkacaktır. Ekmeğin içine karıştırılacak baklagiller proteini, süt tozu ve vitaminlerle halkın gerçekten beslenmesi sağlanmış olacaktır. Fırın işçileri bu ekmek kombinalarında daha iyi şartlarla çalışma imkânı bulacak ve halk bugünkü ekmeği ortalama bir hesapla 50 kuruş'a yiyebilecektir. Fırın sahiplerine gelince onlar da bugüne kadar halkın ekmeğinden vurdukları paralarla başka alanlarda çalışma imkânları arayıp bulabilirler.

Ama Süleyman İktidarı'nın defterinde böyle şeyler yoktur ve halkın ekmeğiyle oynanan oyun sürüp gidecektir.

Ta ki, TİP'li Can Açıkgöz gibi gerçek halk temsilcileri belediye meclislerinde ve yasama meclislerinde çoğunluğu sağlayıncaya kadar...

TİP Kurultayı neleri görüşecek?

Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu önceki cumartesi ve pazar günleri Ankara'da toplanarak büyük kongre ile ilgili çalışmalarda bulunmuştur.

Çekoslovakya Olayları ile «Hürriyetçi Sosyalizm» kavramının geniş çapta tartışıldığı genel yönetim kurulu toplantısında, daha önce 26 Ekim'de yapılması kararlaştırılan büyük kongrenin salon teminindeki güçlükler dolayısıyla kasım ayına ertelenmesine karar verilmiştir.

Yine toplantıda alınan kararlara göre genel yönetim kurulu şu hususların büyük kongrede görüşülmesini teklif edecektir:

1. Gençlik sorunu.
2. Son zamanlarda daha belirgin hale gelen dinin siyasete âlet edilmesi ve irtica kuvvetlerinin iktidarca desteklenmesiyle bunlara bağlı olarak yaygınlaşan irtica hareketi.
3. Kredi dağıtımı ve küçük üreticinin korunması.
4. Anayasamızın muhtelif maddelerinde vatandaşlara tanıdığı hakların kullanılarak (toplu beyan, miting, gösteri yürüyüşleri v.b.) savunulması.
5. Ortak Pazar ve NATO'dan çıkılması.
6. İkinci Büyük Kongre'nin kararlarında kesin ifadesini bulmuş olan ikinci kurtuluş ve sosyalizm için mücadelenin halka daha çok mal edilmesi.
7. Doğu sorunu.

KURBAN

Yaşar Kemal

Üzülmeyelim, yerinmeyelim bizim demokrasimiz geneleklesmedi diye. Bütün sağlam, temelli kuruluşlar er geç gelenekleşir. Bir kuruluş millet bünyesine uymuşsa erinde geçinde mutlaka gelenekleşecektir.

Menderes demokrasisinin geleneği ancak on yılda kurulabildi. Millet bünyesine uygun muydu bilmem ama, bizim gibi faşist terbiye almış aydınlar, çanak yalayıcılar, korkaklar, kültürsüz, dünyadan habersiz kişiler için biçilmiş kaftandı. Her millet layık olduğu idare şeklini bulur. Bu epeyce doğru bir söz olsa gerek. Her millet kendine lâyık olan aydınları bulur. Her memleket kendine layık olduğu yöneticiyi bulur..

Menderes demokrasisinin geleneğinde rüşvet vardı. O her zaman bizim geleneğimizde vardı, diyeceksiniz. Adam kayırma, halkı ezme, dünyadaki bütün ileri hamlelere karşı koyma, Vatan Cephesi çeteceliği, bir insanı putlaştırma, ne bileyim ben vardı oğlu vardı. Sonra bu soylu erdemlere deve kurbanları, çocuk kurbanları, kır at armağanları da eklendi.

En sonunda bu soylu erdemlere bir de Beyazıtta polisin öldürdüğü genç eklendi. Menderesin eli kanlandı.. Bu soylu demokrasi geleneğimiz de böylece son buldu.

Her iktidar kendisine layık olduğu lideri bulur.

Bezirgan, komprador, toprak ağası, softa, tefeci bu beş bölük insan birleşmişler, binmişler bir alamete gidiyorlar kıyamete. Hem de öyle bir hızla gidiyorlar, bunların iktidarının demokrasi diye uydurup başımıza çaldığı bu acaip nesneyle, bu korkunç bayrak ellerinde öyle bir gidiyorlar, tozu dumana katmış, kır at jet hızında..

Öteki demokrasinin gelenekleri epeyce bir sürede yavaş yavaş oluşmuştu. Halbuki bu demokrasinin gelenekleri çok çabuk ortaya çıkıyor. Çağımıza layık bir biçimde, bir çabuklukta gelişiyor, olgunlaşıyor. Menderes iktidarının daha ilk günlerinde bir diktatör taslağı burnunu uzatmamıştı. Daha Menderes putlaştırılmamıştı. Daha ilk günlerde onun için develer, çocuklar kurban edilmiyordu. Orada her şey yavaş ve derinden oldu. Daha ilk günlerde Vatan Cepheleri kurulmamıştı.. İktidarının ilk günlerinde Menderes işçileri kurşunlamamıştı. İktidarının ilk günlerinde Menderes Beyazıt meydanında delikanlıları kurşunlatmamıştı.

Halbuki bu demokrasinin bütün gelenekleri birden, bir anda teşekkül etti. Daha ilk günlerde Zonguldak'ta işçiler kurşunlandı. Bu kurşunlanma Süleyman iktidarının da, kurşunları sıkanın da yanına kaldı. Daha ilk günlerde Komünizmle Mücadele Cemiyetleri kisvesi altında Vatan Cepheleri bütün yurtta tez günlerde kuruldu. Büyütüldü, geliştirildi. Vatan Cepheleri şimdi camilerde.. Bizim şimdi şimdi camilerdeki Vatan Cephelerinden haberimiz oluyor. Halbuki AP kurulduğu günden bu yana camilerde de Vatan Cepheleri kurulmağa başlamıştı. AP kurulduğundan bu yana da bir milis gücü kurmağa başladı. Dünyada hiç bir iktidar halk kütlelerini muhalifleri üstüne binlerce camide verdirdiği vaızlarla, gazetelerle, kürsülerde, meydanlarda çektiği nutuklarla böylesine kışkırtmaz. Yıllardır AP iktidarı her Allahın günü binlerce camide halkı büyük bir katliama çağırıyor. Bu olacak iş değil.. Bunu Menderes de yaptı ama, ilk günlerde değil, son günlerinde, bıçak kemiğe dayanmışken...

Süleyman Beye de kurban kesmeler başladı. Menderese yapılan övgülere benzer övgülere besleme basın gene başladı.

Süleyman Beye armağanlar başladı. Erzurum Hınıs ilçecinde, dünyada sayısı ancak on iki tane olan Kolukısa cinsi atten ona bir kır at armağan eylediler. Yakında deve kurbanları başlayacak. Yakında bazı gözü dönmüş çok partizan babalar Süleyman Beyin ayakları dibinde çocuklarını kurban etmeğe kalkacaklar. Hintlilerden bizim neyimiz eksik ki. Orada bir harika baraj yapılırken on iki yaşında bir çocuk kurban kesmişler baraja... Biz de yaparız. Bizim yeni demokrasinin Menderes demokrasisinden neyi eksik ki, yakında on iki yaşında bir çocuğu bir baba...

Evet, Menderes iktidarının son günlerinde delikanlıları kurşunlatmış. Emeksizi öldürtmüştü. Süleyman iktidarının ilk günlerinde Üniversite bastırılıp delikanlılar döğdürülüp öldürülüyor. İlk günleri diyelim de ilk günleri olsun... Her şey çok hızla sonuca doğru gidiyor. Bunu herkes görüyor. Herkes görüyor da seyrediyor. Bu azgınlığa bir dur diyen yok. Süleyman iktidarı kıl üstünde duruyor. Bir ayağının sürçmesine bakar. Bir enflasyon, bir ekonomik bozukluk, tabii bundan daha beteri, yıkıverir onu.. Peki bütün bu kör kör parmağım gözüneyi neden görmezler Süleyman Beyler? Görmezler de Anayasaya sıkı sıkıya sarılmazlar? Onlar için tek kurtuluş yolu, cankurtaran simidi Anayasadır.

Binmişler bir alamete gidiyorlar kıyamete. Varsın gitsinler, kavgası bize mi düştü? Böyle mi diyelim?

KIBRIS SORUNU YİNE ÇIKMAZDA

KIBRIS'la ilgili ikili görüşmeler, geçen hafta pazartesi günü, Lefkoşe Türk kesimindeki Denktaş'ın evinde yapılan son buluşma ile çıkmaza saplanmıştır.

Görüşmelerin ikinci raundu 29 Ağustos'ta başlamış ve Rum Temsilciler Meclisi Başkanı Glafkos Klerides ile Türk Cemaat Meclisi Başkanı Rauf Denktaş birer hafta arayla birbirlerini evlerinde ziyaret etmişlerdir. Ada için yeni bir anayasa tesbit etmek amacıyla yapılan görüşmeler büyük bir gizlilik içinde, Ankara ve Atina'nın verdiği direktiflerin ışığı altında geçen hafta pazartesi gününe kadar devam etmiştir.

Ankara, görüşmeler hakkında basına haber vermezken, Atina anlaşmaya varılana kadar görüşmeler ile ilgili haberlerin yayınlanmasını yasaklamıştır.

Denktaş ile Klerides, anlaşmaya varmak yada anlaşmanın suya düştüğünü açıklayabilmek için bir aylık bir süre istemişlerdir.

Atina Cuntası, İskandinav ülkelerini ziyaretinden sonra Atina'ya uğradığı sırada Makarios'a **«Kıbrıs için Türkiye ile savaşmayacağını»** bildirirken, Ankara'ya gelen Denktaş'a **«Atina'da Makarios'a verilen direktiflere benzer bir takım telkinlerde bulunulmuş»** ve **«Fanatiklerin istediği şeyler için Kıbrıs'ta belirecek gerginlik üzerine donanma ve hava kuvvetlerini harekete geçirmek güç olur»** denilmiştir. Böylece, Amerika'nın baskısı ile Atina ve Ankara'nın Kıbrıs meselesini çözümlemek için bir takım zoraki asgari müşterekler bulma çabasına düşmüş oldukları meydana çıkmıştır.

Bütün bunlara rağmen, Kıbrıs'taki Rum ve Türk toplumları arasındaki görüşmelerde arpa boyu gelişme kaydedilmemiş, zaman silahlı çatışmadan yana yürümüştür. Görüşmelerde üzerinde durulan fakat bir türlü çıkar yol bulunamayan sorunlar şöyle sıralanmaktadır:

AZINLIK HAKLARI

Kıbrıs'taki Türk haklarının tesbiti konusunda taraflar arasında tam bir görüş ayrılığı vardır ve bu görüş ayrılığının giderilmesi imkânsız görülmektedir. Rumlar, çoğunluk tarafından yönetilecek birleşik bir devlet içinde Türk haklarının tesbitinde direnirken, Türkler Kıbrıs'ta iki eşit toplumun kabul edilmesini istemektedirler.

Rumlar, ileride anayasanın yeniden gözden geçirilmesini ve değiştirilmesini önlemek için, Türklere tanınacak hakların anayasanın içinde değil de bir ekte gösterilmesini de ileri sürmektedirler.

YÖNETİM

Yasama konusunda Rumlar, her iki toplumun eşit hakları olmasında ısrar ederlerken, Türkler bazı kanunları veto etme hakkı tanınmasını, memuriyet ve polis kadrolarının yüzde 18'inin Türklere verilmesini istemektedirler. Makarios, veto hakkı verilmesine yanaşmamakta, fakat eskiden yüzde 30 olan memuriyet kontenjanının yüzde 18'e indirilmesini kabullenmiş görünmektedir.

Denktaş - Klerides görüşmelerinin çıkmaza saplanmasında en büyük rolü yönetim sorunları oynamıştır. Kıbrıs küçük bir ada olmasına rağmen, Rumlar, merkezi sistemden uzaklaşılmasından yanadırlar. Mahalli sınırları çizip, Türklerin çoğunluk olduğu yerlerde yönetimin onlara bırakılması halinde, Makarios'un bu teklifi Türklerce kabul edilecektir. Fakat, bilindiği gibi 1960'dan sonra, belediyelerin bölünmesi tarafları arasındaki çatışmalarda büyük etken olmuştur.

GÜVENLİK KUVVETİ

Denktaş, çoğunluğu Türk olan bölgelerde polisin yalnız Türklerden kurulmasını istemektedir. Rumlar ise, ortak bir polis kuvveti kurulması tezini savunmaktadırlar. Rumlar, Türk bölgelerinde Rum polisinin bulunmamasını kabul etmemekte ve böylece bu konuda anlaşmaya varmak imkânsızlaşmaktadır.

GARANTİLER

Türk ve Rum temsilcileri arasındaki görüşmelerde 1960 Garanti Anlaşması'nın ele alınması önlenmiştir. Çünkü, bu konuyu garanti anlaşmasına imza koyan ülkeler temsilcilerinin bir araya gelip bir sonuca bağlaması gerekmektedir. Ankara, garanti anlaşmasını geçerli saymaya devam ederken, Atina ve Lefkoşe böyle bir anlaşmayı tanımadığını bir çok defa ilân etmiş bulunmaktadır.

Bu konuda anlaşmaya varılabilmesi için, Türkiye'nin müdahale hakkından vazgeçmesi gerekmektedir ki, bunu Demirel Hükümeti hiçbir zaman göze alamayacaktır. Çünkü, müdahale hakkı varken Kıbrıs'a müdahale edemeyen Türkiye, garanti anlaşması yürürlükten kalktıktan sonra tamamen çaresiz kalacaktır.

ÜSLER SORUNU

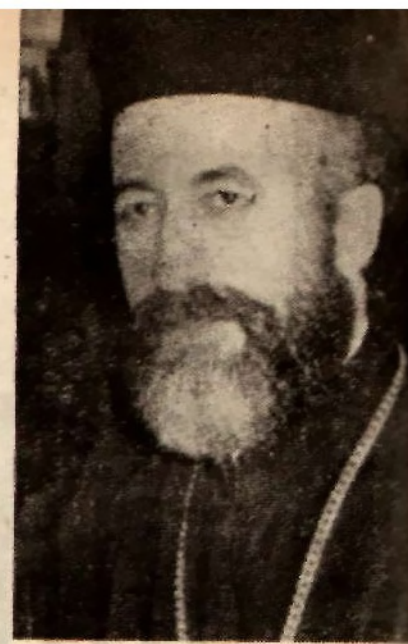
Garantör devlet durumundaki İngiltere'nin Kıbrıs'ta elinde bulundurduğu Episkopi, Akrotiri ve Dikelya üsleri Orta Doğu ve Avrupa'daki son bunalımdan sonra takviye edilmiştir. İngiltere'nin bugünkü koşullar içinde garantör devlet

RAUF DENKTAŞ
— Başarısız diyalog —

rolünden sıyrılarak, üsleri terk etmesi beklenemez. Aslında, ne Türkiye, ne de Yunanistan İngiltere'nin Kıbrıs'taki üslerini boşaltması gerektiğini bugüne kadar ileri sürmemiş ve böyle bir talepte bulunmamıştır.

Rumlar, garanti anlaşması ile ilgili yeni bir anlaşmada Kıbrıs'taki Türk alayının geri çekilmesini isteyecektir. Çünkü garanti anlaşmasının kaldırılmasına rağmen adada Türk kuvveti bulundurulması, bir noktada garanti anlaşmasının kaldırılmadığı anlamını taşıyacaktır.

MAKARİOS
— Tâviz vermiyor —

ENOSİS

Görünüş Rumların Enosis'ten, Türklerin de bağımsız veya ikiye bölünmüş bir Kıbrıs tezinden vazgeçtikleri yolundadır. Atina, Kıbrıs sorununa karışmak istemediğini kesin olarak belirtmiştir amma, bu hiç bir zaman Enosis'ten vazgeçildiği anlamına alınmamalıdır. Bu arada, Türkler arasındaki fanatikler de, Rumlar ile bir arada yaşamak için bulunacak yeni formülün kısa ömürlü olacağını ve toplumların bugün olmazsa, pek kısa bir süre sonra birbirleriyle çatışacaklarına inandıklarından, Türkiye'ye bağlı bir Kıbrıs Türk toplumu kurulması yolundaki çalışmalara ara verilmemesini savunmaktadırlar.

CUMHURBAŞKANLIĞI

Geçen aylara kadar fanatik bir lider olarak görünen Denktaş bugün artık, Aralık olaylarından sonra kurulan direnme örgütlerinin desteğini kaybetmiştir. Hattâ bu gruplar Denktaş'a, Ankara'ya cephe alarak taksimde ısrar etmesi için baskı yapmaktadırlar.

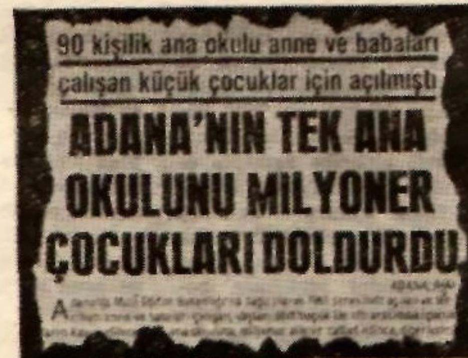
Türk toplumunda Dr. Küçük sembolik olarak görevine devam ederken, Rum toplumunda kurulacak yeni düzende Cumhurbaşkanının kim olacağı yolunda bugünden tartışmalar açılmıştır. Makarios'un politik hayattan çekilerek, dini bir lider olarak yaşantısını sürdürmeye karar verdiği söylenmektedir. Makarios, sahneden çekildiğinde Cumhurbaşkanlığı için Rum toplumunun adayı, Makarios ile ikili görüşmeler yüzünden anlaşmazlığa düşen Klerides'tir. Fakat, Makarios'un yarın ne yapacağı bilinmediğinden Cumhurbaşkanlığı konusunda bugünden tahminlerde bulunmak oldukça güçtür.

Sonuç olarak, bugün Kıbrıs sorunu tam bir çıkmaza saplanmıştır. Bu çıkmazdan kurtulmanın yolu ise yılbaşına doğru kendini belli edecektir.

Yuvaların yuvasına yapanların yuvasını yapacağız

SON diye bir ceride var ya... Killing'li, Mafia'lı, baldır-bacaklı... Orda, 24 günlü (Eylül, 1968) sayısında çıktı bu haber: İlkokula hazırlanan bu çocuklara resim, müzik, okuma-yazma, sayı bilimi, güzel türkçe konuşmak... piyano dersi filân verilmektedir... Günde biri saat 10'da kahvaltı, öğleyin yemek, ve saat 15'de yine kahvaltı olmak üzere üç öğün yemek verilen küçük (milyoner) çocuklar için ailelerinden 75 lira, okula gidip gelmeleri için de vasıta ücreti 50 lirayla 125 lira alınmaktadır...

Bu haberin kıyısında bir resim: Milyoner çocukları halk oyunu oynuyor... Yan-yazısı şu: Silifke'nin yoğurdu, ...Seni kimler doğurdu?...

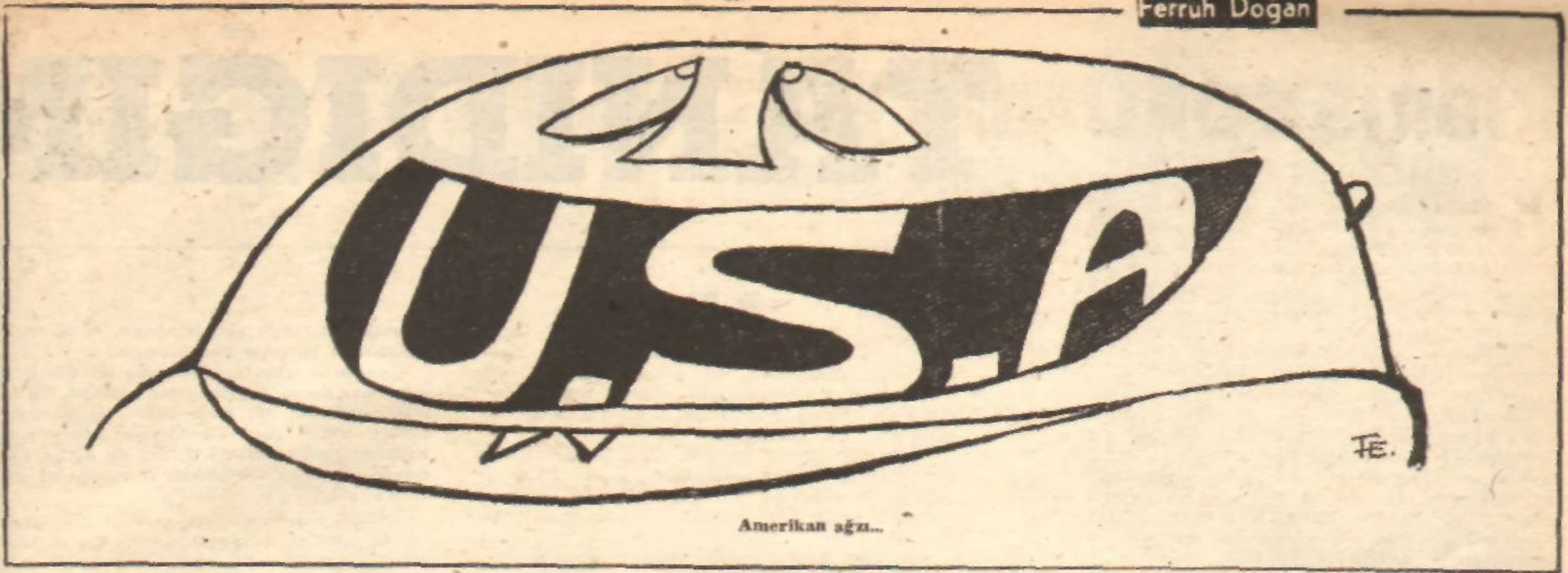
90 kişilik ana okulu anne ve babaları çalışan küçük çocuklar için açılmıştı

ADANA'NIN TEK ANA OKULUNU MİLYONER ÇOCUKLARI DOLDURDU

Seni doğurtan baba... Halka dokuz doğurttu...

Eğitimde yeni gerçekleştirilen bu son Devrim haberini okuyunca, insanın sokaklarda, çamur, toz ve çirkef içinde, güzelim günlerini işe, çapa'ya, inşaata gitmiş analarının, babalarının uzağında geçiren Türk çocuklarının niye hâlâ Ertem'i **mertek sandığını daha iyi anlıyoruz.**

Can YÜCEL

Amerikan ağzı...

Türkiye'nin güvenliği için

Mehmet Ali AYBAR

BİR süredir doğu-batı ilişkilerinin yeniden sertleşmeye başladığı gözden kaçmıyordu. Sovyetler Birliği ile dört müttefikinin silahlı kuvvetlerinin 20 Ağustosu 21 Ağustosa bağlayan gece, ansızın Çekoslovakya'yı işgal etmeleri, bu gerginliği daha da artırmıştır. Sovyetler Birliği'nin Birleşmiş Milletler yasasının 53 ve 107. maddelerine dayanarak Federal Almanya'ya müdahalede bulunabileceğini bildirmesi ve sınır boyunca yığınak yapması üzerine savaşa doğru gidildiğini bile ifade edenler çıkmıştır. Karamsar yorumların mihrakının Federal Almanya olduğu görülmekteydi.

AYNI karamsar yorumlara bizde de rastlandı. Kimi siyaset adamları ile kimi gazeteler kuşku yaratan karamsar yorumlar yapmakta birbirleriyle adetâ yarışa giriştiler. Hükümet çevreleri ise, kuşkulu ve huzursuzdu. Kuşku ve huzursuzluğun nedenini anlamak zor değildi. NATO'nun bir üyesi olarak bir savaşın bizi dışarıda bırakmayacağı düşünülüyor ve böyle bir ihtimalin korkunç sonuçları hesap ediliyordu. Gerçi Çekoslovakya olaylarının ilk günlerinde gerek sayın Cumhurbaşkanı, gerek Başbakan Çek olaylarını NATO ittifakının lüzumunu gösteren bir olay olarak değerlendirmek istemişlerdir.

FAKAT Türkiye'nin bir savaşa sürüklenmesi ihtimali karşısında, elde edildiği farz olunan güvenliğin, aslında bir mâna ifade etmediği o kadar açıktı ki, NATO kalkanı arkasında bulunmayı mutlu bir olay olarak göstermeye çalışanların ileri sürdükleri gerçekler birazcık düşünebilen kimseleri inandıramıyordu. Bugüne kadar NATO'yu savunmuş olanlarda borçlunun vade günündeki telaşı ve huzursuzluğu sezilmekteydi. Hükümetin görüşlerini yansıttığı anlaşılan Dışişleri Bakanlığının bir yetkilisi, Almanya'ya yapılacak herhangi bir saldırının, NATO camiasına yapılmış bir saldırı sayılacağını; fakat böyle bir durumda Türkiye'nin soğukkanlılıkla hareket etmesi gerektiğini belirtiyordu. Diplomatik üslûbun gizlemek istediği gerçek, savaşın patlak vermesi halinde, hükümetin hislerle değil soğukkanlılıkla hareket edeceği ve savaşa sürüklenmemeğe çalışacağıdır.

ANA muhalefet partisinin sayın liderinin demeçlerinde de, aynı kuşku ve hesaplar görülmekteydi. Hiç kimse Türkiye'nin savaşa sürüklenmesini istemiyor ve gerek hükümet, gerek CHP'nin sayın lideri, Sovyetler Birliğine ve Amerika'ya karşı düşmanca davranmaktan kaçınmakla Türkiye'nin savaş dışı kalabileceği umuduna bağlanıyorlar.

Eski ittifaklarda müttefiklerden birinin savaşa giriş şartlarını başka türlü yorumlayarak, savaşa girmemesi mümkündü. Buna pek çok örnek gösterilebilir: İkinci dünya savaşında müttefikimiz İngiltere'nin bizi savaşa sokmak teşebbüslerine bizzat Sayın İnönü, Adana ve Kahire'de ustaca karşı koymayı başarmıştır. Fakat NATO ittifakı, Amerika'ya, müttefiklerinin ülkelerinde, askeri üsler kurmak imkânını verdiği ve bu üsler kurulduğu için artık küçük müttefiklerin savaştan kaçınmaları fiilen önlenmiş bulunmaktadır. Amerika, Sovyet Rusya ile savaşa karar verdiği an Türkiye otomatik olarak savaşa sürüklenecektir. Zira, yurdumuzdaki Amerikan üslerinden havalanacak uçak ve füzeler bu üs ve alanları Sovyet uçak ve füzelerine imhası gereken hedefler haline getirecektir. Keza Sovyetler Birliği Amerika ile savaşa tutuşmayı kararlaştırdığı an, aynı üsler gene saldırının ilk hedeflerini teşkil edecektir. Sayın İnönü bu noktayı cevapsız bırakıyor.

BU duruma evvelce de bir kere düştüğümüz ve Birinci Dünya Savaşı'na, kumandası bizde olmayan iki savaş gemisinin Rus limanlarını bombalaması sonucunda bir oldu-bitti olarak girdiğimiz malûmdur. Aynı tuzağa bir kere daha düşmemiz, telafisi imkânsız facialara yol açar. Amerikan üsleri yurdumuzda kaldıkça tedbirli ve ihtiyatlı olmanın hiçbir faydası yoktur. Tedbirli olmak, henüz vakit varken, Amerikan üslerinden yurdumuzu temizlemeyi gerektirir.

ŞU husus kesin olarak açıklanmalıdır: Son sözü daima Amerika'nın söylediği ve söyleyeceği NATO ittifakında kalmanın, Türkiye'ye sağladığı ve sağlayacağı hiçbir gerçek menfaat yoktur. Tersine, bu ittifakın içinde kalan Türkiye; heran yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bunu açıkça söylemek, bu korkunç gerçeği halka anlatmak ve Türkiye'nin NATO'dan çıkması, üslerden arınması için mücadele etmek, bugün için yurtseverliğin, milletseverliğin, halkseverliğin ve milliyetçiliğin ta kendisidir, bu faziletlerin biricik şeklidir. Amerika ile Sovyetler Birliği arasında çıkacak bir savaşta Türkiye'nin hiçbir menfaati yoktur. Türkiye böyle bir savaşın mutlaka dışında kalmalıdır. Bu ise ancak Türkiye'deki Amerikan üslerinin sökülüp atılması ile mümkündür. Türkiye'nin menfaati, gerek Amerika ile, gerek Sovyetler Birliği ile aynı uzaklıkta olan ilişkiler kurmaktadır.

HER iki devletle eşitlik dairesinde dostluk ilişkileri Türkiye Amerika'nın nüfuz ve etkisinden kurtulup, tarafsız ve tam bağımsız bir dış politikaya, Atatürk dış politikasına döndüğü zaman kurulabilir. Millî güvenliğimizi kendi gücümüzle korumak zorundayız. Küçük devletlerin büyük devletler liderliğindeki askeri ittifaklara girmeleri kaçınılmaz şekilde bu devletleri bağımlı duruma düşürmektedir. Küçük devletler güçlü bir devletin liderliğindeki bu ittifaka girer girmez ülkelerinde üsler kurulmasına izin vermeyi ve silahlı kuvvetlerini savaş zamanında büyük devletin emrine sokmayı taahhüd ederek, daha ittifaka girdikleri an bağımsızlıklarını ve egemenlik haklarını kendi elleriyle sınırlamış olurlar. Bu gibi ittifakların küçük üyeleri için asıl tehlike, ittifakın lideri olan büyük devletten gelmektedir. Çekoslovakya bu gerçeğin son ve hazin örneği olmuştur.

TANIDIĞIM

Sabiha Zekeriya SERTEL

Türkiye'deki faşist baskılar yüzünden iki büyük Türk yazarı, Nâzım Hikmet ve Sabiha Zekeriya Sertel, ömürlerinin son yıllarını vatanlarından uzakta geçirmek zorunda kalmışlar ve çok sevdikleri halklarına kavuşamadan hayata gözlerini yummuşlardır. Geçen ay Bakû'da yakalandığı amansız hastalıktan kurtulamayarak bu dünyadan göçen Sabiha Zekeriya Sertel, beş yıl önce, aynı şekilde yurdundan uzakta ölen Nâzım Hikmet'le ilgili anılarını kaleme almış, yıllarca beraber çalıştığı büyük Türk şairinin bilinmeyen yanlarını kendine has uslûbuyla anlatmıştı. Ölümünden sonra elimize geçen bu çok değerli anıları ANT okurlarına sunmayı bir görev sayıyoruz.

NÂZIM Hikmet için yazdığım bu yazı, onun edebi şahsiyetini, veya politik faaliyetini belirtmek için yazılmış değildir. Sadece, 1928 den aramızdan ayrıldığı güne kadar beraber çalıştığımız günlere ait bazı hatıralardır.

Nâzımın hayatı, eserleri, kavgası üstüne bir eser yazmak isteyenlere yardımcı olabilir. Nâzımın 1928 de Moskova'dan döndükten sonraki hayatını yakından bildiğim için, herkesçe bilinmeyen bazı noktaları belki aydınlatabilirim.

«Resimli Ay» Mecmuası, 1924-31 yılları arasında eşim Zekeriya Sertel'le beraber çıkardığımız ilerici bir dergiydi. Şekil bakımından magazin tipinde bir resimli mecmua idi. Fakat muhteva bakımından toplumun dertlerini işçi ve köylünün hayatını aksettiren bir dergiydi. Kurtuluş Savaşından sonra, tamamlanmayan burjuva demokratik inkılâbının tamamlanmasını hedef tutmuştu. Geniş ölçüde bir demokrasi kavgası açmıştı. Böyle bir mecmua Türkiye'de ilk defa çıktığı için, geniş okuyucu kitlesi toplamıştı. O zamanlar bir mecmuanın 15 bin sayı satış yapması görülmemiş bir olaydı.

Nâzım Hikmet Moskova'dan döndükten sonra eski dostu Vâlâ Nureddine bu mecmuada çalışmak isteğini söylemiş.

«Müsahiblik yapmaya da razıyım» demiş. Vâlâ da 1928'de birgün Nâzım'ı alıp mecmuaya getirdi. Bundan sonra, Nâzım mecmuanın en bellibaşlı rüknü oldu. Tabii Nâzım çapında bir adam müsahhib olarak kalamazdı. Az zamanda kuvvetli şahsiyetiyle mecmuaya hâkim oldu. **«Resimli Ay»**ın demokratik platformuna bir de sosyalist platform eklenmiş oldu.

Nâzım **bir taraftan şiirler yayınlıyor,** bir taraftan da sosyalizm dâvasına adam kazanmıya çalışıyordu. Nâzım'ın yeni bir teknikle yazdığı şiirler, İstanbul'un kültür merkezi olan **«Bâbıâli»** de bir bomba gibi patladı. Burjuva ediplerinin gözleri kamaştı. Nâzımın şiir sanatında eski kalıpları kırıp atmasına isyan ettiler. Kendi mecmualarında Nâzım'a karşı hücuma geçtiler. Fakat Nâzım'ın tesiri altında yeni bir nesil türemeğe başlamıştı. Genç şairler Nâzımın tekniği ile şiir yazar oldular. Onun gibi şiire sosyalist muhteva sokmaya başladılar. Bu şairlerin şiirleri **«Resimli Ay»** da yayınlanıyordu. Yeni şairler Nâzım'ın etrafını bir halka gibi çevirmişlerdi. Bundan sonra **«Resimli Ay»** bütün ilerici yazarların, müelliflerin toplandığı bir mecmua oldu.

Sabahaddin Ali, Sadri Ertem, Mahmut Yesari, Peyami Safa gibi o zamanın tanınmış edipleri **«Resimli Ay»** ın etrafında toplanmışlardı.

Sadri Ertem, Nâzım'ın fikir ve edebiyat hayatında yaptığı inkılabı **«Resimli Ay»** ın Haziran 1930 tarihli sayısında, **«Hem materyalist, hem şair olmak kabil midir?»** başlıklı yazısında şöyle anlatıyordu:

«Yeni bir ses var, Nâzım Hikmet'in sesi. Şairlerin dilinde aynı sesi veren, âhenkleri birbirine benzeyen manzum kadavralar arasında Nâzım'ın sesi, bir tunç gibi, demire inen bin beygir kuvvetinde bir balyoz gibi gümbürdüyor.

Nâzım yeniliğin ifadesidir. Bu yeniliğinden dolayı Nâzım bize anten gibi, radyo gibi meçhuldür. Onu anlatanlar, anlamak isteyenler şimdiye kadar yalnız bir şey yaptılar. Kendilerinden ve damaklarındaki lezzetten bahsettiler. Kimi radyoyu ilk dinleyen adamın hayretini gösterdi. Kimi, «Ben bundan hoşlanmıyorum», kimi de «Benim zevkime uymuyor» deyip çıktı. Ben kendi intibalarımdan ziyade, onu size bir makinanın parçalarını anlatır gibi anlatmaya çalışacağım.

Nâzım şairdir. Ve yepyeni bir mektebin başıdır. Bu mektep hem dış, hem iç bakımdan yenidir. Nâzım'ın «835 Satır» olsun, «Jokont ile Siyausu» olsun veya «Varan Üç» ü olsun, bütün yazılarında olduğu gibi, hepsinde göze çarpan bir şey var: Nâzım'ın yeniliği. Nâzım'ın şiirlerini okuyan bunu derhal farkeder. Nâzım'ın mısraları nefes alır. Onun harfleri değil, noktaları bile, üzerlerine basıldığı zaman ses veren birer elektrik düğmesidir. Mısraların bu hale gelmiş olması, onun ne kadar kalıplardan kurtulduğunu gösterir.

Nâzım sanatını ve yaşayışını bir felsefe sistemine sıkı sıkıya bağlamış bir adamdır. Bu felsefe materyalizmdir. Şiir onun elinde bir inkılap vasıtasıdır. Nâzım nasıl «Berkley»de felsefesinin ana hatlarını çizmiş, «Bahri Hazer» de diyalektik materyalizmin eşsiz nümunesini vermişse, her şiirinde de bize olduğu gibi görünmüştür.

Yoksa bazılarının ters anladığı gibi değil...»

Bu satırlar, o zaman ilerici edipler arasında Nâzım'a verilen değerin bir ifadesidir. Fakat burjuva edip ve şairleri sanat hayatında doğan bu yeni sesten hoşlanmadılar. Açıktan açığa ona karşı hücuma geçtiler.

Nâzım'ın hicivleri

Nâzım, bu hücumlara hiciv mahiyetinde yazdığı şiirlerle cevap verdi. Hücum edenler Yakup Kadri, Ahmet Haşim gibi en tanınmış edipler ve şairler, Hamdullah Suphi gibi de şair bozmaları idi. Nâzım, Yakup Kadri'ye **«Mukaddes Apis başlı bir adam»**, Ahmet Haşim'e **«İki serseri var»** başlıklı şiirleriyle cevap verdi. Ahmet Haşim, sanat sanat içindir, diyen, kendisi için şiir yazan bir şairdi. Halk ve cemiyetle hiçbir ilgisi yoktu. Hattâ o zamanlar şiiri bırakarak, bir Fransız şirketinin idare meclisinde üye olmuştu. Nâzım'ın ona verdiği cevap **«Resimli Ay»**'ın Eylül 1930 tarihli sayısında yayınlanmıştır.

Bütün bu hücumlara rağmen, yeni teknik ve yeni muhteva ile yazan şairler çoğalıyor, Nâzım'ın tesir ve nüfuzu artıyordu. Hattâ, küçük kızım Yıldız her akşam onun şiirlerini dinleye dinleye, onların âhengini kapmış, hastalığında **«Yatakta bir hasta var»** başlığı altında bir şiir yazmıştı. Şiiri okur okumaz Nâzım'ın gözleri doldu. **«Bu şiiri Resimli Ay'da basalım»** dedi. Ve şiirin altına şu satırları yazdı:

«Hiç şüphe yok ki, yedi yaşındaki Yıldız çok istidatlı. Fakat Yıldızın başarısında yeni şiirin muazzam zaferi gizlidir. Yeni şiir tekniği hayata o kadar yakın ve canlı konuşma lisanına o kadar bağlıdır ki, yaşının küçüklüğüne rağmen, zeki ve istidatlı Yıldız onu çabucak kavrayabilmiş ve güzel bir şiir nümunesi vermiştir. Bu neyi gösterir? Bu herşeyden önce yeni şiir tekniğinin ve sanatının uydurma bir teknik olmadığını, bir elbise değil, bir deri gibi bugün lisan cevherine sarılmış bulunduğunu isbat eder. Yeni bir şiir tekniğiyle yazı yazanlar ve Yıldızın nesli bizimledir. Onlar bizim başladığımız işi sonuna kadar götüreceklerdir.»

Nâzım, burjuva şair ve ediplerine karşı açtığı savaşa **«Putları Yıkıyoruz»** kampanyasıyle devam etti.

"Putları yıkıyoruz „

Nâzım bu kampanyada Namık Kemal, Abdülhak Hamit gibi en büyük şair ve edipleri ele alıyor, bunların şiirlerindeki eksikliği gösteriyor, muhteva yoksulluğunu belirtiyordu. Bunların sadece gül ve bülbülden, kadın ve havadan bahseden şiirlerini tenkit ediyordu. Bu kampanya yalnız gericiler arasında değil, bazı ilericiler arasında dahi hoş karşılanmamıştı.

Abdülhak Hamid kendisine yapılan hücumdan sonra, bir akşam Nâzım'ı yemeğe davet etti. Davetname geldiği zaman mecmuanın yazı işleri odasında oturuyorduk. Nâzım evvelâ düşündü, sonra: **«— Atatürk'ün davetini reddettim ama, bir şairin davetini reddedemem»** dedi. (Atatürk o zamanlarda Nâzım'ı dinlemek üzere Dolmabahçe Sa-

NAZIM HİKMET

...ndaki sofrasına davet etmiş ve Nâzım bu davet reddetmişti.)

Ertesi gün Nâzım'a intibalarını sorduk.

«— Burjuva ama, büyük şair, dedi. Beni karısı Lüsyen hanımla kapıdan karşıladılar. Abdülhak ...id uzun boyu, bacaklarına kadar sarkan siyah ...gotuyla âdeta bir İngiliz lorduna benziyordu. ... tek gözündeki monokl, ha düştü, ha düşecek ... ödüm kopuyordu. Beni mükellef bir salona al... Lüks avizeler, 14 cü Lui stili bir salon takı... Kendimi bir sarayda sandım. Bir sofra, bir ... Londra'dan getirtilmiş Skoç viskileri ve ... çeşit içkiler. Masanın bir ucundan öbür ucu... kadar kuş sütüne varıncaya kadar herşey var. ...nda bir yabancı misafir daha vardı. Dört kişi ...raya oturduk. Ben mahcup bir çocuk gibiydim. ...dülhak Hamid bir sanat bahsi açtı. Sanat tari... çeşitli edebiyat mekteplerini şiirde ve edebi..., tiyatroda meydana gelen değişmeleri öyle ... anlattı ki, karşısında cehlimi duydum. Fakat ... de ona, onun bilmediklerini, realist sanattaki ... gelişmeleri anlattım. Büyük bir ilgiyle dinledi. ...ra, dedi ki: «Putları kırmakta haklısınız, biz ... edebiyat hayatına atıldığımız zaman, ayni şeyi ...ptık. Divan edebiyatını yıkıp, tanzimat edebiya... getirdik. Türk edebiyatında yeni hamleler ...ptık. O vakit biz onları yıktık, şimdi de siz bizi ...acaksınız.» Abdülhak Hamid'in bu geniş görü... hayran oldum. Oysa ben çetin çarpışmalar ...acağız sanmıştım.»

Sonra Nâzım bir ok gibi yerinden fırladı, el...yle sarı saçlarını karıştırdı:

«— Bunların hepsi iyi, hoş ama, gözünü göz...nden ayırmayan genç karısı Lüsyen, masanın ...dan ayağıma bastı» dedi ve gülüştük.

"Inkılâpçı şuur"

Nâzım'ın başlıca hedefi Türk şiir ve edebiya...da inkılâp yapmak değildi. Onun için en önem... mesele işçi sınıfının inkılapçı şuurunu uyandır..., onu savaşa çekmekti. O zaman memlekette ... sınıfı henüz teşkilâtlanmış değildi. Sendika ...ma hürriyeti, grev yapma hakkı tanınmamıştı. ...yalistler legal faaliyet gösteremiyordu. Nâzım, ...rleriyle bazen açık, bazen kapalı, işçilere savaş ...ini aşılamıya çalışıyordu. Mecmuaya işçiler... mektup geldiği zaman, sevgilisinden mektup ... bir âşık gibi sevinir, mektupların cevapları... kendisi yazardı.

Sıcak bir yaz günüydü. Nâzım merdivenleri koşa koşa çıkarak, soluk soluğa odaya girdi:

«— Haberiniz var mı? Şoförler grev yaptı, ... «Onlara Sirkeci'de rastladım, yanıma koştu... «Nâzım, belediye vergileri artırdı, biz de işi bı...ktık, dediler».

O zaman İstanbul'da otobüs servisleri yoktu. ...ün vasıtalar durmuştu. Yalnız Tramvaylar iş...ordu. Nâzım hemen setresini çıkardı, masanın ...na geçti, **«Sesini Kaybeden Şehir»** başlıklı şiiri... yazdı. Şiirden bir parça:

...di devir
Sıfır.
Şehir
sustu.
Kilitlendi nokta nokta şehrinin
Asfalt beton çenesi...
1900 nokta nokta senesi
Nokta nokta ayında
Sokak boş,
Bir baştan bir başa
sokak boş, bom boş cebim gibi...
Kesildi akmıyor su...
Ne bir motör uğultusu,
Ne dönen bir tekerlek var.

Nâzım, gençleri ve yazarları dâvasına kazan...k için onlarla saatlerce münakaşalar yapardı ...r ara Peyami Safa'yı kazanmak sevdasına düştü ...yami kuvvetli bir yazardı. Fakat hırçın, asabi kokayin çeken serseri bir gençti. Ona rağmen Nâzım onunla meşguldü. Bir gün uzun bir münakaşadan sonra, Peyami dedi ki:

«—Sizlerle bir trene bindik. Beraber seyahat ediyoruz. Ben demokrasi durağına kadar sizlerle beraberim, ondan sonrası için Allaha ısmarladık.»

Fakat Peyami demokrasi durağına varmadan trenden indi. Hitlerin arabasına bindi. Türkiye'de faşizmin, bilhassa İkinci Dünya Savaşı sırasında Hitlerin en büyük avukatı oldu. Nâzım hakkında en çirkin yazıları yazan, onu ve beni polise 'urna' eden Peyamidir. Nâzım, Peyami hakkında da **«Yetimi Sefa»** başlıklı bir hiciv yazmıştı.

Bir gün, büroda çalışıyorduk. İçeriye uzun boylu zayıf bir genç girdi. Elindeki yazıyı masanın üstüne bırakarak:

— Size bir yazı getirdim, dedi.

Hayran hayran Nâzım'a bakıyordu. Nâzım hemen yerinden fırladı:

—Sen kimsin oğlum? dedi.

Köylü - aydın ittifakı

«Ben Emin Türk; Muallim mektebini bitirmiş bir köylü çocuğuyum. Köyümden geliyorum. Mecmuaya **«Köyümde neler gördüm?»** başlıklı bir yazı getirdim.»

Nâzım daha yazıyı okumadan,

«— Aman evlâdım, sen bize her vakit yaz,» dedi.

Nâzım için köylü aydınları kazanmak, muhitindeki aydınları kazanmaktan çok daha önemliydi. Yazıyı mecmuada yayınladık. Ayni sayıda benim de bir Amerikan mecmuasından tercüme edilerek ilâvelerimle geliştirilmiş bir yazım çıktı. «Savulun, geliyorum» başlığını taşıyordu. Bu yazılardan dolayı savcı Emin Türk'le benim aleyhimde Ağır ceza mahkemesinde dâva açtı. Beni Atatürk'e ve Türk Milletine hakaretle, Emin Türk'ü de sınıflar arasına nifak sokmakla suçlandırıyordu.

Benim için istenen ceza 20 yıl hapis. Emin Türk için ise üç yıl hapis idi.

Avukat benim yazımın ilmi mahiyette bir yazı olduğunu isbat için üniversite profesörleriyle yazarlardan şahitler dinlenmesini, Emin Türk'ün yazdıklarının da gerçeğe uygun olduğunu isbat için köyünden şahitler getirilmesini istedi. Mahkeme bu isteği kabul etti. İkinci celsede Emin Türk ün köyünden getirdiği köylüler ile, benim için üniversiteden gelen aydın şahitler mahkemede yanyana şehadet sandayesine oturdular. Savcı, isteğinde israr etti. Karar başka güne bırakıldı. Mahkemeden çıkıp büroya geldik. Tabii müteessirdik. Nâzım, hemen merdiven ağzına koştu, aşağıda kahveciye seslendi:

—Mehmet, bize çok şekerli sekiz kahve.

Nâzım herkese **«Mehmet»** derdi. Arkadaşlar sordular:

— Neden çok şekerli?.

Nâzım gülerek cevap verdi.

— Siz mahkemenin gidişine bakmayın, biz bu gün büyük bir zafer kazandık. Mahkemede köylü - aydın ittifakını kurduk. Yarın da köylü - işçi birliğini kuracağız.

Plağa alınıyor

Nâzım'ın **«Bahri Hazer»** ve **«Salkım Söğüt»** şiirleri Sahibinin Sesi Kolombiya müessesesi tarafından plâğa alınmıştı.

Bir gün Erenköyünde bir kır kahvesinde oturuyorduk. Masalarda tektük yapı işçileri vardı. Civardaki bir yapıda çalışıyorlardı. Kahveci, Nâzım'ın plâklarını gramafona koydu. Az sonra, masaların hepsi doldu. Nâzım'ın gözlerinde ateşler yanıyordu. **«Yirmi beyanname dağıtsam bu kadar işçiye okutamazdım»** dedi.

Arkadaşlardan biri sordu:

«— Bu plâklar için kaç para aldın?.»

«— Kaç para aldığımı değil, plâkları yapan müesseseye kaç para vermekliğim lâzım, onu bana sor. Param olsa, bu plâkları üstüne para vererek çoğaltır ve yayardım» dedi.

Nâzımın plâğa alınan şiirleri kahvehanelerde, lokantalarda evlerde çalınıyordu. Hükümet telaşa düştü. Kahvehanelerdeki plâkları toplattı. Genel yerlerde bunların çalınmasını yasak etti.

İmzasız adam

Nâzım, fazla dikkati çekmemek için **«Resimli Ay»**daki şiirlerinin bazılarını bu adla yayınlamıştı. Bir çok yazılarının altında da hiç imzası yoktu. Süleyman adiyle yazılmış yazıları vardır. **«İmzasız Adam»** imzasiyle yayınlanan şiirlerinden birini aşağıda veriyorum:

İhtilâl-i Kebir

Dördü de önümdeydi
Kan içindeydiler...
Severim kanı:
Ananın rahmında olduğu
ve giyotin
sepetine dolduğu için
Dördü de önümdeydi.
Kan içindeydiler...
Yetiştim onlara,
Omuzuma deydiler.
—« Kahrol Danton»
Ölmelisin Robespiyerim!
Yaşasın Marat!
Ben Baböfle beraberim,
dedim

Ve geçtim onları.
Robespiyer, Danton
Baböf, Marat...
Ne başlangıç, ne son!
doğan, ölen, ne anacığım
doğan, ölen, doğan hayat...

Nâzım'ın **«İmzasız Adam»** imzasiyle yazdığı şiirlerden biri de **«Arife»**dir. Bir gün galiba Beyazıt Meydanı'nda gençlerle bir konuşma yapmış. Bu sebepten tevkif edilmeyi bekliyormuş. O gün matbaaya gelince, masa başına oturup şu şiiri yazmıştı:

Bu gece değilse,
yarın
gece
Gireceğim kodese...
İçimde yaprak kımıldamıyor,
Deliksiz uyku gibi rahat
geniş
içim
Rahat
geniş
içim
Havalarda mavilikleri
Yeni doğmuş bir çocuk gibi
seyredişim-
den
Dün
ben
Şehrin meydanına gidip...
onlar için
kardeşlerimizi öldürmeyelim

Ve bu gece değilse
yarın
gece
Gireceğim kodese
İçimde yaprak kımıldamıyor.
Ellerimi başımın altına koyuyorum,
denizi duyuyorum
duyuyorum.

Gelecek hafta : MOSKOVA'YA GİDİŞİ

440 kilometre yürüyenler konuşuyor

ANKET SORUŞTURMA

Osman S. AROLAT

Geçen hafta içerisinde Millî Eğitim Bakanı İlhami Ertem, bir konuşma yaparak **«Özel yüksek okulların devletleştirilmesinin anayasaya aykırı olduğunu»** açıkladı. Aşağıda bu konuyla ilgili olarak geçen yıl İstanbul - Ankara arasındaki 440 kilometrelik yürüyüşe katılan dört Teknik Üniversite öğrencisinin görüşlerini bulacaksınız.

HASAN YALÇIN (Geçen yılın Teknik Üniversite Birliği Başkanı)

Teknik Üniversitelilerin özel yüksek okulların devletleştirilmesi tezine bağlı uzun Ankara yürüyüşünün üzerinden bir yıla yakın bir zaman geçti. Bu süre içinde hayli önemli gelişmeler oldu.

İnşaat mühendisleri ve Mimarlar odaları mühendislik yeteneklerinden yoksun olarak yetiştirilmiş özel yüksek okul mezunlarına kapılarını kapadılar. Bunun yanında Ankara ve İstanbul üniversiteleri hukuk fakülteleri özel okulların anayasaya ve kamu yararına aykırı kuruluşlar olduğunu geç de olsa tesbit ettiler.

Gençliğin ve halkın duyarlıkla göz önünde tutması gereken eleştirilerimizi bir kere daha maddeleştirmekte yarar görüyorum :

a) Özel yüksek okullar, halk eğitimini, kuran kursları ve imam hatip okullarıyla birlikte baltalıyan kuruluşlardır.

b) Türkiye'nin bilimsel ve teknolojik geleceğini yokeden kapitalist tuzaklarıdır.

c) Anayasa ve onun eşitlik ilkesine aykırıdır.

d) Özel yüksek okullar, iktidara ve onun dayandığı sınıfa çömezler, sözcüler yetiştiren, bunu yaparken de çocuğunu özel okula vermek zorunda bırakılan halkı soyan ticarethanelerdir.

e) Özel yüksek okullar anayasanın kamulaştırma ilkesine uygun olarak devletleştirilmeli ve orada okumakta olan öğrenciler gece öğrenimine geçirilerek devlet okullarına zarar görmeyecek şekilde aktarılmalıdır.

PEKİN PLATİNEL (Mimarlık Fakültesi Öğrencisi)

İstanbul'dan Ankara'ya kadar yaptığımız 440 kilometrelik yürüyüşten bir yıl sonra tekrarlıyorum : **«ÖZEL YÜKSEK OKULLAR DEVLETLEŞTİRİLMELİDİR»**

Anayasanın 12, 20, 50, 120. maddeleriyle apaçık çelişkili sömürü alanları olan özel yüksek okullar elbette kamusal yararı olan kurumlar olarak gösterilmek istenecektir. Bu meseleyi menfaatleri sömürüye dayanan kişiler ve sınıflarla tartışmak yersizdir.

TURAN CELAYİR (Makina Fakültesi Öğrencisi)

Geçen kasım ayında yapılan özel yüksek okullar yürüyüşüne katılan bir öğrenci olarak İlhami Ertem'i bir kez daha protesto ederim. Anayasadaki özel okullarla ilgili maddelerin yapılacak demogojilerle değişmeyeceği kesindir.

Anayasa maddelerini belli bir sınıf menfaatine göre uygulamak pek o kadar kolay değildir. Özel okullar anayasaya aykırıdır. Aykırı olmadığını bozuk düzeni sürdürmeğe hevesliler söyleyecektir.

SUAT NECDET ARSEVEN (Makina Fakültesi Öğrencisi)

Ankara'ya kadar yürüdüğümüz zaman bir kelime oyunu ile yüksek okullar adı altında kurulan, özel yüksek okulların anayasaya aykırılığını belirtmiştik :

Madde 12 : Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Madde 50 : Halkın öğrenim ve eğitim ihtiyaçlarını sağlama devletin başta gelen ödevlerindendir.

Madde 120: Üniversiteler ancak devlet eliyle ve kanunla kurulur. Üniversiteler bilimsel ve idari özerkliğe sahip kamu tüzel kişileridir.

Bugün iktidarın eğitim bakanı kalkıp özel okulların anayasaya aykırı olmadığını ileri sürüyor. Herhalde özel okulları bir ticaret kurumu olarak gören bugünkü sermayeci sınıfın temsilcisi bir iktidarın eğitim bakanından başka türlü de bir söz beklenmezdi.

İşgal ve sonrası için öğrenciler ne diyor

GEÇEN hafta içerisinde İstanbul Üniversitesi'nde ve Teknik Üniversite'de okuyan öğrencilere bir anket uygulayarak hazirandaki işgal hareketlerini değerlendirmelerini sağlamağa çalıştık. Teknik Üniversite'de görüşmelerin yeni başlamış olmasından dolayı sonuçlar üzerinde öğrenciler görüşlerini açıklamak için sürenin erken olduğunu belirttiler. Bu nedenle, aşağıda, İstanbul Üniversitesi'nde okuyan 249 erkek, 230 kız öğrencinin verdikleri yanıtların değerlendirmesini bulacaksınız.

Öğrencilerin hemen hemen tüme yakını işgal ve boykot hareketlerinin nedenleri üzerinde bir birleşime varıyorlar. Bu konuda kız öğrencilerle erkek öğrenciler arasında da görüş ayrılığı yok. Erkek öğrencilerin yüzde 77 'si, kız öğrencilerin ise yüzde 85'i en etkin neden olarak üniversite eğitiminin yetersizliğini görmektedirler. Buna ek olan nedenler ise, öğrencilerin kötü sosyal şartları, kötü ekonomik şartları ve öğrenim sonrası iş bulma güçlüğünün artması olarak sıralanıyor. Öğrencilerin yarıya yakını bu şartların hepsinin işgal ve boykot hareketlerini etkilediğinde birleşiyorlar.

Bunların dışında, 1965 yılında çıkarılan yönetmeliği sebep olarak gören öğrenciler olduğu gibi, iyi sonuçlara ulaşılması için öğrencilerin bütününün üye olduğu derneklerin kurulmasını gerekli görenler de vardır.

Öğrencilerin çok azı partilerin olaya doğrudan doğruya etkili olduğu inancındadırlar. Bu konuda üç partiden söz edilmekte; A.P. - C.H.P. ve T.İ.P. Partilerin etkinlikleri konusunda açıklama yapan az sayıdaki öğrencilere göre A.P.'nin bu konudaki etkileri olumsuz, T.İ.P. ve C.H.P. ise olumludur.

Cevap veren öğrenciler, işgal hareketlerinde öğrenci örgütlerinden F.K.F. - T.M.T.F. ve M.T.T.B. nin etkisi olduğundan söz ediyorlar. İstanbul Üniversitesi Talebe Birliği'nden ise kimse söz etmiyor. Yani öğrenciler kendilerini temsil etmesi gereken örgütün hiç etkisi olmadığı inancındalar. Erkek öğrencilerin yüzde 59'u, kız öğrencilerin ise yüzde 25'i öğrenci örgütlerinin hiç etkinliği olmadığı görüşündeler. Erkeklerin yüzde 14'ü, kızların ise yüzde 38'i örgütlerin etkin olduğu sonucuna varmışlar. Az sayıda öğrencinin açıkladıkları isimlere göre M.T.T.B. ve T.M.T.F.'nin etkileri olumsuz. F.K.F. ise, bazı öğrencilere göre olumlu, bazılarına göre ise olumsuz etki yapmış. Bu sonuçlar da göstermektedir ki, öğrenciler bu konuda etki açısından farklı, fakat örgütlerin etkisi açısından benzeşen görüşlere sahiptirler.

Erkek öğrencilerin yüzde 13'ü kız öğrencilerin ise yüzde 27'si öğretim üyelerinin etkin olduğu inancındalar. Bu konuda öğrencilerin yarıya yakını öğretim üyelerinin az etkili olduğu görüşündeler. Ancak bu etkinin olumluluğu yada olumsuzluğu konusunda bir görüş birliğine varılamamaktadır. Etkili görenlerin yüzde 52'si öğretim üyelerinin olumlu etkileri olduğu görüşündeyken yüzde 48'i de olumsuz olduklarına inanıyorlar.

Resmi makamların, erkek öğrencilerin yüzde 67'sine göre kız öğrencilerin yüzde 65'ine göre etkileri olmamıştır. Erkeklerin yüzde 14'üne, kızların ise yüzde 18'ine göre az etkileri olmuştur. Etkili gören kız ve erkek öğrencilerin oranı aynı olup sadece yüzde 9'a ulaşmaktadır. Resmi makamları az ve etkili gören öğrencilerden çoğu bu etkinin olumsuzluğuna inanmakta çok azı ise olumlu olduğu görüşüne katılmaktadır.

Boykotlar tekrar

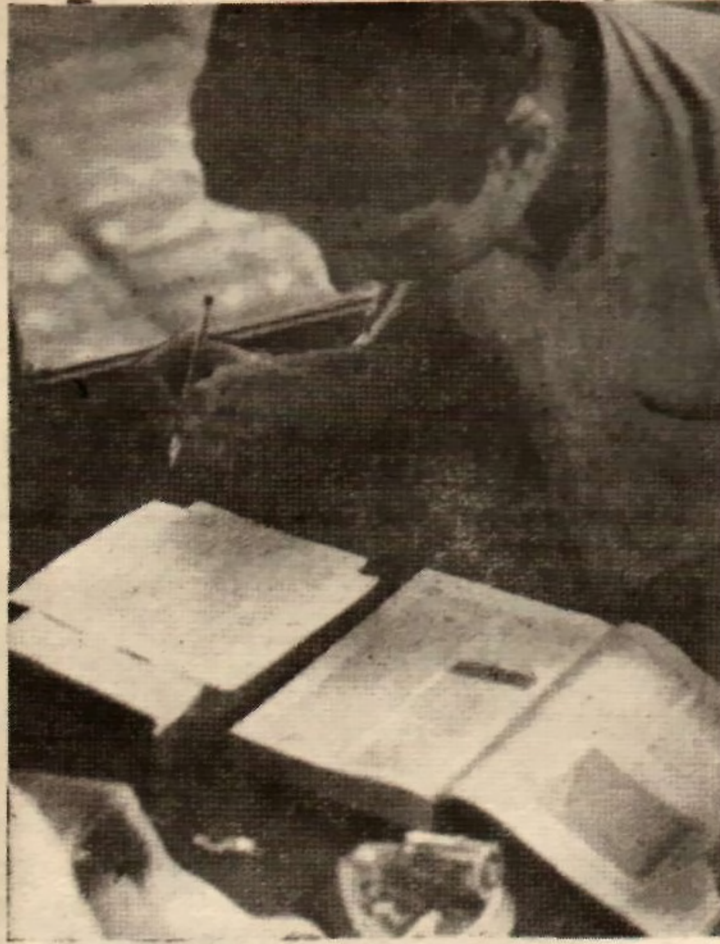
HAZİRAN işgali üzerine düzenlediğimiz anketin sonuçları ve yeni olaylar ışığında kesin olmamakla beraber bazı yargılara varabiliriz. Dış dünyada öğrenci hareketleri sürmekte olup bazı ülkeler de yeni olaylara gebe bir gerilim içerisindedir. Ülkemizde üniversitelerin açılışı yeni bir işgal olayıyla başlamıştır. Ankara Tıp Fakültesi'nin öğrencileri «tam çalışma» dan yana almayan 58 öğretim üyesinin bu davranışına karşı olduklarından öğrenime başlamamışlardır.

Ülkemizdeki olayları daha iyi değerlendirmemiz için bazı çevrelerin ve iktidarın bu konudaki tutumunu gözden geçirmek gerekmektedir. İktidar olayların başlangıcından beri büyük bir kayıtsızlık içindedir. Bunun yanında, öğrenciler aleyhine açtırılan soruşturmalarda ve Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda öğrencileri cezalandırma isteklerinde iktidarın etkilerini görmek mümkündür. İktidar olayları doğrudan doğruya bir şiddet hareketi olarak ele almaktadır. Ve tek ders meselesinde siyasi yatırım peşinde koşanlar bu meselede çözüm getirici hiçbir eğilim göstermemekte, olayların küllenmesini beklemektedirler. Öğrencilerin kendi açıklamaları da iktidar çevrelerinden olumlu olarak pek bir şey beklemediklerini ortaya koymaktadır.

Geç olarak savcılar tarafından açılan soruşturmalar ve öğrenciler hakkında istenen mahkûmiyet kararları da yeni direnmelere sebep olacak bir durum yaratmıştır.

Öğretim üyelerinin önemli bir çoğunluğunun tutumları da iktidar çevrelerininkine paralel olarak gelişmiştir. Öğretim üyelerinden kurullarda görevli olanlarından önemli bir kısmı öğrencilerin üniversitenin bir unsuru olduğunu unutmuşlardır. Bu şekilde alınan kararların eksik olacağı düşüncesi bu öğretim üyelerinin akıllarının kıyısından bile geçmemiştir. Hattâ öğrencilerin doğal hakları olan yönetime katılma istekleri «Maoist» eğilimler olarak nitelendirilmiştir. Hal böyle olunca öğrencilerle öğretim üyeleri arasında zor kapatılır ve belki de kapatıl-

İstanbul Üniversitesi öğrencileri, ANT'ın, işgal üzerine düzenlediği anketi cevaplandırıyorlar...

Anketi yanıtlıyan öğrencilerin hepsi olayı **«gerçek bir öğrenci hareketi»** olarak nitelendirmektedir. *Bir azınlık öğrenci grubunun hareketi olduğuna hiçbir öğrenci inanmamaktadır.*

Konunun en büyük önem taşıyan bölümünde, yani isteklerin yeterli olup olmadığı ve sonuçlar üzerinde verilen cevaplar iyimser olmaktan uzak. Kız öğrencilerin yüzde 55'i, erkek öğrencilerin ise yüzde 66' sına göre fakültelere özgü istekler yeterli değildir. Kız öğrencilerin yüzde 37'si, erkek öğrencilerin ise yüzde 27'si isteklerden memnundur. **Kızların yüzde biri isteklerin kısmen gerçekleştiği inancında.** Erkeklerin yüzde iki ve yüzde üçü ise istekleri lüzumsuz görmektedir. Geri kalan öğrenciler bu konuyu cevaplandırmayarak kararsız kalmaktadırlar.

Görüşlerini açıklayan öğrencilerden bazıları bu konuda şunları söylemektedir: **«Önemli olan zihniyet değişikliğidir. -Bu aşamada istekler yeterlidir.- Reform kitabı tatbik edilirse evet. -Bu istekler meseleyi halletmez.- Öğrenciler oy hakkı alarak yönetime katıldıktan sonra istekler yeterli olabilir.- Tatbiki mümkün olmayanları da var.»**

Durumu fakültelere göre ele alırsak sadece Hukuk Fakültesi öğrencilerinin istekleri yeterli gördükleri, diğerlerininse yetersiz buldukları sonucuyla karşılaşırız. Hukuk Fakültesinden 69 öğrenci istekleri yeterli bulmakta, 39'u ise yetersiz görmektedir. Bu oran Tıp Fakültesi'nde 20 yeterli görene karşı 26 yetersiz bulanla sürmekte, Kimya, Eczacılık Fakülteleri ve Dişçilik'te buna yaklaşık sonuç alınmakta, Fen ve Edebiyat Fakültelerinde ise memnun olmayanların sayısı bir hayli kabarmaktadır. İktisat Fakültesi'nde geçen hafta başlamış olan şubat hakkı görüşmelerinin ve yeni ek isteklerin sonuçların yeterliliğine etkili olabileceği görüşü ileri sürülmektedir.

İstekleri yeterli görmeyen öğrencilerin sonuçlardan da tam olarak memnun olmamaları doğaldır. Fakat, isteklere göre alınmış olan sonuçlar konusunda öğrenciler daha az kötümser. İsteklere göre elde edilenleri erkek öğrenciler arasında yüzde 35'i yeterli bulmakta, yüzde 14'ü kısmen yeterli bulmakta, yüzde 32'si azımsamaktadır. Yüzde 9'una göre sonuçlar daha belli olmadığı için görüş bildirmek erkendir. Yüzde 10 ise bu düzende bu meselenin başarılamayacağı inancındadır. Kız öğrenciler bu konuda daha karamsar. Yüzde 16'sı isteklerin tamamen, yüzde 21'i kısmen elde edildiğine inanmakta, yüzde 56'sı ise isteklerin elde edilemediği görüşünde. Yüzde 6'sı sonuçların belli olmadığını söylerken sadece yüzde biri meselenin bu düzende halledilemeyeceği inancını belirtmektedir.

Fakültelere göre durum el alınırsa sonuçlardan en çok memnun olanları Hukuk Fakültesi öğrencileri teşkil etmektedir. Tıp, İktisat, Eczacılık fakülteleri öğrencileri az d olsa memnun; Kimya, Fen, Edebiyat ve Diş Hekimliği öğrencileri ise açıklanan sonuçlardan hiç memnun değildirler.

başlarken

...maz görüş ayrılıkları doğmuştur.

İşgallerden elde edilenleri gözden geçirirsek, kısa vadede öğrencileri dardan kurtarıcı, fakat uzun vadede çözüm getirmeyici bir yapıyla karşılaşırız. Nitekim sorunlarına kısa vadede çözüm bekleyen ve 2000'e yakın öğrencinin belge almaktan kurtulduğu Hukuk Fakültesi'nde öğrenciler sonuçlardan memnundur. Buna karşılık tam çalışma meselesinin halledilemediği fakültelerde öğrenciler sonuçlardan memnun olamamaktadırlar.

Öğrencilerden bir kısmı bu düzende köklü değişimlerin yapılamıyacağı inancındadırlar. Bu nedenden bu eksik çözümleri doğal sonuçlar olarak nitelendirmektedirler.

Bütün bu gerçekler göstermektedir ki, yeni olaylarla başlıyan ders yılının hemen başında, sorumlu kişilerin bu kayıtsızlıktan kurtulması ve soruna çözüm arayıcı gözlerle eğilmesi gereklidir. Öğrenciler haklarının ne olduğu sorusunu sorma durumundadır. Ve herhalde istekleri tam anlamıyla karşılanana kadar da sormaktan vaz geçmeyeceklerdir.

TEK DERS OYUNU

Feyzullah ERTUĞRUL

MİLLÎ Eğitim Bakanı, önce **«düşünmedim»**, sonra **«hayır»**, daha sonra **«inceleteceğim»** dedi ve hemen ardından **«peki»** diyerek, tek dersten sınıfta kalan çocuklarının durumuna yanıp tutuşan anababaların yüzünü güldürüverdi. Aslına kalırsa, Bakan **«hayır»** derken bile, ileride **«peki»** demeye kararlıydı. Ne var ki, tek dersten sınıfta kalan öğrenciler ve onların ana babaları, halkoyunun dikkatini bu konuya çekmeye yetecek kadar sokağa dökülmeliydi. Çünkü tek ders bahşişi ile seçmen avlamanın en etkili yöntemi buydu. Nitekim okuyan, tek dersten sınıfta kalan *çocuğu olsa da olmasa da*, herkes gösteriler, bildiriler sayesinde konuya dikkat kesildi. Giderek, yalnız ilgili çocuk velileri değil, **«bahşiş»** haberine ilgi duyan tüm kamuoyu, öğrenciyi bir tek dersten sınıfta koyan öğretmenlere karşı **«seçmen yurttaşı»** esirgeyen (!) **«bahşişçi Bakan»**a minnettar kaldı.

Tek dersten sınıfta kalmayı kaldıran Milli Eğitim Bakanı, seçmen yurttaşı gerçekten esirgemiş midir? Ve gerçekten, tek dersten sınıfta bırakan sistemin sorumlusu öğretmen midir?

Hemen belirtelim ki, hayır. Çünkü tek dersten sınıfta kalma kararını veren öğretmen değil, onun iradesinin dışında, Milli Eğitim Bakanlığı'nın ta kendisidir. Bilindiği gibi, daha önce **«borçlu geçme»** usulü bakanlıkça kabul edilmiş, ama çok geçmeden kaldırılarak eski şekle dönülmüştür. *Ancak bu değişiklik kâğıtta kalmış*, gerçekte her yıl, **«tek dersten sınıf geçme hakkı»** bakanların lütfu ile verilmiştir. Duruma bakılırsa, Milli Eğitim Bakanları, tek dersten sınıf geçme hakkını yönetmeliklerde **«hak»** olarak bulundurmayı değil, bakanların cebinde saklı bir **«seçim bahşişi»** olarak tutmayı yeğlemektedirler. Bu bozuk düzenin bakanları elbette haklıdırlar: Tek dersten sınıf geçme olanağı bir **«hak»** olarak yönetmeliklerle tanınırsa, **«seçmen yurttaş»** tek dersten zayıf alan çocuğunun derdine düşmeyecek, bu yüzden ortada **«bahşiş»** yoluyla oy avlama olanağı kalmayacaktır. Başka bir deyimle, Milli Eğitim Bakanlarının şahsında şu bozuk düzeni şirin gösterme fırsatlarından biri kaçacaktır. O halde en iyisi, yönetmelikler ne derse desin, **«bahşişi» geleneklestirmektir.**

Peki, bu **«gelenek»** öğretmen için neye ve kaça mal olmaktadır?

Hemen belirtelim ki, **«bahşiş usulü»** bir yandan **«seçmen yurttaş»**ı tavlamaya yada oy avlamaya yararken, öte yandan öğretmenin sosyal prestijini sarsmakta, özellikle halk arasında **«kötü adam»** olarak tanınmasına yol açmaktadır. Çünkü tek dersten sınıfta kalma usulü devam ettiği sürece, ilgili öğrenciler ve de onların anababaları, öğretmenin **«bir tek ders»ten çocuğunu sınıfta koymak istediğine, yani garez beslediğine** hükmedebilmekte, **hiç değilse «insafsızlık»** yaptığına inanabilmektedir.

Her sosyal fenomende olduğu gibi, bu olayda da sınıf gerçeğine eğilmek gereği vardır:

Egemen sınıf yönetimlerinde, bürokrat tabakaların, emekçi sınıflar aleyhinde **«sömürü aracı»**, **«kötülük aracı»** olarak kullanıldıkları bilimsel bir gerçektir. Öte yandan, başka bir bilimsel gerçek de şudur: Emekçi halklar, bilinçsizlik ortamında **«araç»ı** kullanan görünmez egemen ellere değil, **«kötülük aracı»**nın bizzat kendisine kızarlar. Egemen sınıf yönetimleri işte bu kızgınlık ortamında **«kurtarıcı»** yada **«koruyucu melek»** edasıyla ortaya çıkarlar. Böylece, bilinçsiz halk yığınları kendi aleyhlerindeki kanun, yönetmelik ve emirleri çıkaran egemen sınıfların niteliğine daha da yabancılaşırlar; bu sınıfları ve onların siyasal temsilcilerini, kendilerini devlet memurunun kötülüğünden esirgeyen bir **«koruyucu melek»** olarak tanırlar.

Bu sosyal-bilimsel mekanizmanın halk dilindeki adı, **«tazıya tut, tavşana kaç usulü»**dür. Ne var ki, emekçi halkımız bu sözü, günlük hayatında sık sık geçen, bu soydan, ama pek yalın olaylar için söylemiştir ve gerçekte emeğini sömüren sınıfların **«kancık»lığını, en güzel biçimde tanımlayan «tek ders oyunu»** gibi oyunların henüz farkında değildir. Bir gerçeği itiraf edelim ki, öğretmenler olarak bu türlü oyunların biz de çoğu kez farkında olamıyoruz. Türk öğretmeninin en büyük, en güçlü, en etkili tek örgütü olan Sendikamız TÖS'ün Genel Merkezince yayınlanan tek dersle ilgili ciddiyetten ırak bir bildiri, bunun en son örneğidir. Oysa Sendikamızın Genel Merkezi, halk ile öğretmenin sırtından oy avlama sisteminin en tipik örneği olan tek ders oyununu mutlaka bozmalıydı.

Son olarak belirtelim ki, öğretmenlerimizin ve onların en büyük, en güçlü ve en etkili tek örgütü olan Sendikamız TÖS'ün, buna benzer tüm sömürü oyunlarına **«DUR»** diyebilmeleri, halkımızın ittifakını kazanarak *ve onu* anayasa *olanaklarıyla* **«öncülük»** bilinci ve eylemine yönelterek mümkün olacaktır.

Nasır'ın halksız sosyalizmi ve çıkmazı ...

Önceki sayımızda «Cezayir Sosyalizmi» üzerine aylık marksist Monthly Review Dergisi'nde yayınlanan bir incelemeyi yayınlamıştık. «Halksız Sosyalizmin İflası»nı ortaya koyması bakımından Türkiye'de de geniş yankı yaratan N.B. MİLLER'in bu incelemesinin Ortadoğu ile ilgili bölümünü de bu sayımızda yayınlıyoruz.

Tipik bir geri bıraktırılmış ülke olan Mısır'da sosyalist düzeni kurma iddiasına rağmen emekçi halk kitleleri devlet yönetimine ağırlıklarını koyamamışlardır.

SURİYE ve Irak'ta kurulan askeri hükümetler kısa fasılalarla değişmektedir. Suriye'deki askeri hükümetler ordunun dikta rejimini, Irak'takiler ise Nasır taraftarı bir elitler sosyalizmini esas almaktadırlar.

Mısır'da Başkan Nâsır, emperyalizm, sömürgecilik ve tekelci sermayeye karşı «geri kalmışlık çemberini aşma» çabalarında, sosyal demokrasi ile askeri milliyetçilik programları arasında bir uzlaşma sağlama yolunu tutmuştur. 1962'de yayınlanan ulusal beyannamede de Nâsır'ın, «tâviz politikasını devrimci esaslara dayandırarak» kendisini suçsuz göstermeğe çalıştığı gözlerden kaçmamıştır. Bu nedenle, Nâsır'ın, Baas Partisi kurucuları olan Selahaddin Bitar ve Mişel Eflak tarafından temsil edilen bir görüşle komünizm aleyhtarlığı ile Arap milliyetçiliğini birleştirerek Arap toplumlarına özgü koşullar açısından sosyalizme barışçı yoldan geçişi sağlama amacına yöneldiği sanılmakta ise de, bu görüş hatalıdır. Çünkü Nâsır, devrim hareketinde önderlik edecek halk kitlelerini bu uğurda harekete geçirmeyi başaramamıştır. Bilindiği üzere, halkın devrim hareketine katılması ne askeri tedbirlerle, ne de bunların dönemlerde ileri sürülen millî güvenlik mülâhazalarıyla sağlanamaz. Halkın devrimi benimsemediği kabul edilince de, bir süre sonra gene geleneksel toplum yapısının kurulması ihtimalinden söz etmek normal hale gelir.

Ortadoğu'da devrim mücadeleleri, ya sözde «liberal» askeri dikta rejimlerinin kurulması yada halk kitleleri yerine devletin azınlık burjuva aydınlarınca yönetilmesiyle sonuçlanmıştır.

Halkın bütünüyle ve tek vücut halinde devrim mücadelesine katılmasını sağlamakta yetersiz kalmak, doğrudan doğruya devrimin yenilgisi sonucunu doğuracaktır. Frantz Fanun'un belirttiği üzere, «Gerçek kurtuluş, her cephede girişilecek olan savaşta kazanılabilir. Ancak bütün ulus kurtuluş savaşına katılmak üzere ayaklanırsa, yeni birey eski toplum yapısının fosilleşmiş bir ürünü olmak durumundan kurtularak ulusal kurtuluş dâvasına paralel bir gelişme gösterecek, zafere ulaşacaktır.»

Bugüne dek uygulanan Arap sosyalizminin gerçek sosyalizm ile en ufak bir bağlantısı yoktur. «Sosyal adalet» ve «iktisadi kalkınma» hamleleri sözde kaldığı sürece, karma ekonomiyi «refah devleti» kavramıyla birleştirip elde edilen karışımı sosyalizm olarak nitelemek kolaydır.

Devrimin yalnız iktidarı ele geçirmekten ibaret olmadığı, halkın devrim mücadelesine katılmasını sağlamak için bunun yanı sıra köklü bir sosyal yapı değişikliğinden kaçınılamayacağı gerçeği artık herkesçe bilinmektedir. Ayrıca, «sınıf mücadelesi»nin, yalnızca ekonomik koşulların değiştirilmesi hedefine yönelmediği, aslında devrimin siyasi yapısında «eşit kuvvete sahip olma» amacı güttüğü açıkça kavranmalıdır. Örneğin, Mısır'da sosyal zenginlikler eşitlik esasları uyarınca yeniden dağıtıldığı için sınıf mücadelesinin sona erdiğini söylemek yanlış olur. Çünkü Mısır'da henüz siyasi kuvvet dağılımı sürecinin tamamlandığı ileri sürülemez. Esasen sosyalist 'devrimin temel ilkesi de, devlet yönetiminin halk tarafından yapıldığı bir geçiş döneminde, tedricen devlet mülkiyeti sisteminden doğrudan doğruya sosyal mülkiyet sistemine geçilmesi ve bu sürecin bütün halkın iştirakiyle yürütülmesidir.

Arap toplumunun sosyal yapısı ile Avrupa toplumunun yapısı arasındaki farklılık nedeniyle Arap ülkelerinde sınıf çatışmasının ortadan kaldırıldığı, dolayısıyla Arap toplumuna özgü niteliklerden olarak sosyalizme geçişin sınıf mücadelesine gidilmeksizin mevcut sosyal yapıda bir takım tâvizlerle iç çelişkilerin çözümlenmesi şeklini aldığı ileri sürülmektedir.

Böylece Arap sosyalizmi, sosyal yapı değişikliğini iki aşamada gerçekleştirecek sosyal demokrasi kavramına dönüştürülmüştür. İşte ekonomik sorunlarla sosyal sorunların birbirinden bağımsız olarak iki farklı aşamada çözümlenebileceği esasına dayanan bu mücadele stratejisi, neticede halkın devlet yönetimine katılması ve sosyal mülkiyet düzeninin kurulması hedeflerinden uzaklaşılmasına sebep olacaktır.

Mısır'da siyasi iktidar, Başkan Nasır'ın çevresinde toplanan bir azınlığın elindedir.

Üretici sınıflar devlet yönetimine katılmaktan alıkonmakta, dolayısıyla sosyalist devrimi korumak görevini yerine getiremez duruma itilmektedir. Burjuva düzenine karşı pasif direnme imkânları yaratmak meseleyi çözümlemez, düzenin kitlelerce yürütülecek bir mücadeleyle değiştirilmesi gerekir. Bu ise sonunda iktidarın emekçi sınıflara geçeceği bir devrim hareketini zorunlu kılacaktır. Sosyalist ekonomik yapının gerekliliği üzerine uzun nutuklar vererek toplumun köklü bir yapısal değişiklik geçirmesini sağlamak imkânsızdır.

İşte «orta sınıflar»ın devrim mücadelesinde yüklümlendikleri ağır sorumluluk, devrim hareketinin kitlelere maledilmesi meselesiyle birlikte ortaya çıkmıştır. Adı geçen sınıf, esas olarak kaynağını köyden alan ve belirli bir eğitim düzeyine eriştiğinden devlet memuriyeti yada hizmetler sektörünün bir diğer kesiminde görev alan bir gruptur. Bu sınıf, öğrendiklerini hangi alanda uygulamaya koyacak, sosyal yapının değiştirilmesi amacı güden devrim mücadelesinde ne gibi bir görev yüklenecektir?

Bu grup, bütün Ortadoğu'da en gerekli olan şeyi, yani köylülerle sosyal devrim arasındaki bağlantıyı sağlamaktadır. Bu grubun ve öğrencilerin görevi şunlardır:

Kitleleri devrimin dinamizmi içinde kaynaştırmak, reform hareketlerine kitlelerin de iştirakini sağlamak için onları eğitmek ve örgütlendirmek, ve devrimden sonra halkın yeni rejim içinde sınıf mücadelesini tamamlamak yolunda görev almasını ve rejimi korumasını sağlamak için yol göstermek.

Hindistan, Meksika ve Bolivya örneklerinden alınan ders açıktır: Endonezya'da sağ kanadın gerçekleştirdiği askeri darbe ile Ortadoğu arasında yakın bir ilgi vardır. Köylüye dayanan bir devrim hareketinin gerekliliği konusunda tavize hiç yer yoktur. Gerekli olan sosyal devrimin gerçekleşmesi için bir program saptanması yolundaki çalışmalarda iktidarın kazanılması ve sürdürülmesine temel olacak bir işçi-köylü

Arap milliyetçiliği, bugünkü haliyle, amacından uzaklaşmış bir maceradır. Gerçek Arap milliyetçiliği sadece anti-emperyalist bir sosyalist çerçeve içinde başarıya ulaşabilir.

hareketi yerine parlamenter demokrasi veya anti-emperyalist milliyetçilik kabul edilemez.

Devrimci olmayan sosyalist partiler, gerekli yapısal ve ideolojik dönüşümleri gerçekleştirmeye yeterli değildirler.

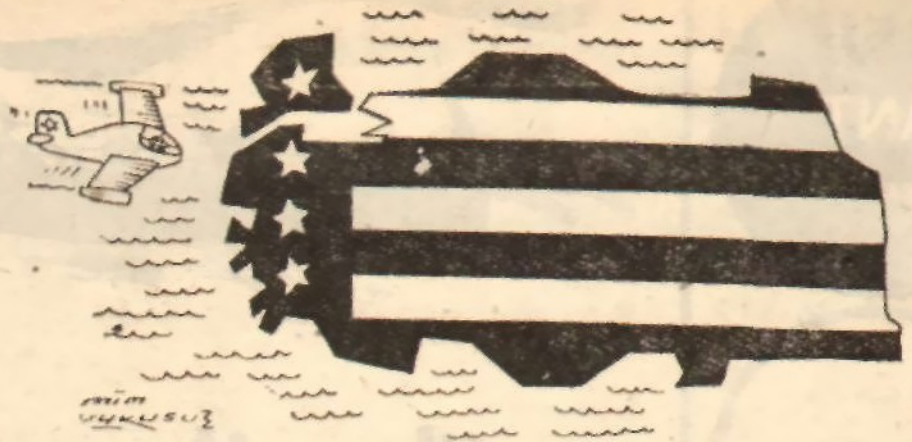
Sosyalizme yönelen bir hareket içinde **«devrimci kitle şuuru»** yoksa devrimin ilerletilmesi ve tehlikelerden korunması *sağlanamaz. Devrimci kitle* şuuru eksikliği, sadece devrim sürecini yavaşlatmakla kalmaz, devrimin geri çevrilmesine sebep olur ve karşı devrimin zafer kazanması için gerekli koşulları sağlar.

Son olarak, İsrail konusuna da kısaca değinmemiz zorunludur. İsrail'in ve emperyalist çıkarlarının birbirine paralel olduğunu ispat etmeğe lüzum yoktur. Amerika ve siyonist dünya Ortadoğu'da zayıf bir Arap dünyasını sürdürmeğe çalışmaktadır. Fakat bundan, İsrail'i yenmenin, emperyalizmi yenmek demek olduğu sonucunu çıkarmak, fazla sağlam bir varsayım değildir. Eğer İsrail emperyalistlerin uşağı ise, niçin uşakla uğraşmalı? İsrail'i yok etmek amacıyla kurulacak bir ittifak, anti-emperyalist Arap ulusları ile aynı sayıda emperyalist taraftarı Arap uluslarını ihtiva eden bir ittifak, batılı güçler tarafından en arzu edilen şeydir. Birincisi, Arap dünyası zayıf ve bölünmüş durumunu koruyacaktır. İkincisi, konvansiyonel savaşlara bel bağlandığı için, kitlelere dayanan bir devrimci hareket baltalanacaktır. Üçüncüsü, evvelce birer sömürge olmaları yüzünden Arap uluslarının teknoloji ve eğitim düzeylerinin yetersizliği, yenilmelerine sebep olacaktır. Dördüncüsü, milliyetçi nedenlerle bütün enerji milliyetçi amaçlara yöneltilecek, bu yüzden sosyalizmin gerçekleşmesi için gereken uluslararası şartlar engellenecektir. Beşinci ve en önemlisi de, Arap ulusları içinde devrimciler ve devrimci olmaları mümkün olan kimselerin sınıf mücadelesinin gerekliliğini idrak etmeleri önlenecektir.

Enternasyonal sosyalizm yapısı içinde bir Arap milliyetçiliği kabul edilebilir ve gereklidir. Emperyalizm mağlup edildiği takdirde, Arap devletlerini birleştirecek bir bölgesel ekonomik kalkınma programı zaruridir. Fakat yine burada da düşünülenler gerçeğe uymamaktadır. Bir taraftan **«sosyalizm, birlik ve özgürlük»** gibi lâflar kullanılıyor. Fakat gerçekte Arap Birliği, gerçek Arap sosyalizminin gelişmesini önlemek için kullanılan bir mazerettir. Bu çağrı sadece buhran dönemlerinde ortaya atılmaktadır. Bu noktada Arap milliyetçiliği, amacından uzaklaşmış bir maceradan başka bir *şey olamaz. Tekrarlamak gere*kirse, gerçek Arap milliyetçiliği, sadece anti-emperyalist bir sosyalist çerçeve içinde başarıya ulaşabilir.

Emperyalizmin de, İsrail'in de yenilmesi mümkündür. Bu imkândan yararlanmak için **«halk savaşları»** yoluyla Arap kitlelerinin her yerde anti-emperyalist güçlerle birleşmesini sağlamak metodunu uygulamak gerekir. Emperyalizme karşı girişilecek mücadele işin en hayati kısmıdır. Bundan verilecek en ufak tâviz Arap dünyası içindeki gerici güçlerin daha da kuvvetlenmesini sağlar ve kitlelere dayanan bir devrimci hareketin zayıflamasına yol açar.

Nasıl ki emperyalizmin kendi içindeki çelişmeleri, çökeceği günü yaklaştırmaktadır. İsrail'in de iç yapısındaki çelişmeler düşeceği günü yaklaştırmaktadır. Fakat, bu, İsrail'in dünya yüzünden silinmesi demek değildir. Sadece yozlaşmış ve çürümüş kapitalist-emperyalist sömürü düzeni yerine dünya çapında sosyalizmin geçmesi anlamına gelir.

— İnişe geçiyoruz Coni, pistler hazırlanmış!...

"Pazarlar bulmalıyız, yoksa Amerika'da ihtilal olur!,,

Dikkate değer bir kitap yayınlandı: Siyasal Bilgiler Fakültesinden Doç. Dr. Türkkaya Ataöv'ün Amerikan Belgeleriyle Amerikan Emperyalizminin Doğuşu **adlı araştırması. İçinde hiçbir yerde görülmemiş, gerçekten şaşırtıcı nakiller var. Şaşırtıcı olan, bu sözlerin Amerikalılar tarafından söylenmiş olması. Örneğin:**

«Pazar bulmalıyız, yoksa Amerika'da ihtilâl olacak... Dünyanın gördüğü en büyük ve başarılı sömürgeci devleti biziz... Hiçbir ulusta görülmedik biçimde istilâ ettik, sömürgeleştirdik ve toprak bakımından büyüdük... Yabancı pazarlara serbestçe girmek dışında bizi hiçbir şey tatmin etmeyecektir... Biz kendi ülkemizde olduğu gibi, dışta da tröstler kurmak istiyoruz... Ormanda kan tadını duymak gibi halkın ağzında bir imparatorluk tadı var... Üç-yüz yıldan beri Amerikan hayatının egemen gerçeği yayılma olmuştur...»

Bu itirafların kimi bir Amerikan senatörüne, kimi itibarlı bir Amerikan gazetesine, kimi Amerikalı bir profesöre, hattâ Amerikan Dışişleri Bakanı ve Başkanına ait. Yalnız, bu söz ve yazıların hiçbirini Amerikan yetkillerinin ağzından bugün işitmenin olanaksızlığını biliyoruz. Bu sözler de bugün söylenmemiş zaten...

Yazar Amerikan emperyalizminin, Amerikan tarihinin belirli bir döneminde açıklıkla konuşulup tartışılmış olabileceği şüphesinden hareket ederek, bu kritik dönemi bulmağa çalışmış. Amerikan endüstri üretiminin belirli bir noktaya erişerek, Yabancı pazarları istilâya ve ham madde kaynaklarına sahip çıkmağa hazırlandığı 1890'ların yalnız Amerikan tarihine değil, çağdaş uluslararası politika sorunlarına da ışık getiren gerçekleri içinde sakladığına inanmış, Amerikalıların daha o yıllarda emperyalist bir politikayı nasıl tasarladıklarını Amerikan belgeleriyle ortaya çıkarıyor. Çoğu eski yayınları kapsayan ve bugün bulunması güç olan bu belgeler Amerika'nın, ortada doğu bloku yokken, dünyayı ele geçirmeyi tasarladığını, kuşku bırakmayan bir biçimde, ortaya koyuyor. İşte, kitaptaki çok sayıda örnekten biri... Amerikalı Josiah Strong Ülkemiz **adlı kitabında şöyle buyuruyor:**

«Irkımız... kendi kurumlarını bütün insanlığa kabul ettirebilmek için özellikle saldırgan nitelikler geliştirecek, bütün dünyaya yayılacaktır... Bu güçlü ulus **(yani Amerika)**, Meksika'yı, Orta ve Güney Amerika'yı, denizdeki adaları, Afrika'yı ve gerisini ele geçirecektir.»

Amerika, bugün, buralarda üsler kurar, askeri heyetler ve «uzmanlar»ını **yollar ve bu toprakları ittifaklar içinde hapsederken,** «hür dünyanın savunuculuğunu» **yaptığını,** «Batı uygarlığının ortak mirasını koruduğunu,» **hattâ** «emperyalizmle mücadele» **ettiğini söyleyip durmaktadır. Oysa, kendi yayılmağa karar verdiği zaman gerçek nedenin çok başka olduğunu bu kitaptan bu kez Amerikan belgelerinden öğreniyoruz. İşte, Amerika'da 1893'de yayınlanan** Yeni Dönem yada Geleceğin Devleti **adlı kitapta söylenenlere bakalım:**

«Ne ulu bir birleşme: en yüksek ırk, en üstün uygarlık, en kalabalık nüfus, en büyük zenginlik - işte, imparatorluk için en büyük maddî dayanak.» **Burada** «geleceğin devleti» **Amerika ve** «yeni dönem» **de onun imparatorluk dönemi. Bu istilâ ve nüfuz politikasının ne zamana kadar süreceğini de,** Harper's **dergisinin 1885 yılındaki bir nüshası açıklıyor:** «Yeryüzünde her toprak diliyle, diniyle, siyasal alışkanlıkları ve gelenekleriyle ve büyük ölçüde halkının kanıyla da Amerikanlaşıncaya kadar... bu iş sürüp gidecektir.» **Türkçesi, bütün yeryüzü Amerika'nın eline geçip, herkes İngilizce konuşur, kiliselerden çıkmaz ve yabancı kadınlar yataklarını Amerikalılarla paylaşır duruma gelinceye kadar Amerika yayılma politikasını terketmeyecektir! İşte,** Washington Post **gazetesinin yalın itirafı:**

«Silahımızı kapıp bir imparatorluk siyaseti güdeceğiz.»

Bu imparatorluk siyaseti için gerekirse askeri müdahaleler yapılacak, yerli iktidarlar devirtilecek, işbirlikçilerden kukla hükümetler kurulacak ve pazarlar metropollere bağlanacaktı. Büyük Çin pazarına giden stratejik yolların üstündeki Hawai Adalarının tâ 1893'de Amerika'ya ilhakını sağlamak için, oradaki Amerikan elçisinin çevirdiği dolaplar, kitapta bugünkü bazı iktidar değişikliklerini okuyucularımıza pek iyi anlatacak ipuçları veriyor.

O yıllarda yayılmaya karşı duranların Amerikan Hükümetini suçlamaları, bugün, çoğumuzun söylediklerini hemen akla getirecek kadar açık ve doğru. Washington Post **adlı yayın:**

«Sorumluluğumuzu kabul etmek zorundayız; bu sorumluluk emperyalist bir politikadır.» **derken, Senatör Hoar da 56'ncı Kongrede şöyle çıkışıyor:**

«Bu politikanın altında yatana emperyalizm derler ki, bu doktrin kabul edilecek olursa, dünyayı despotizm yararına değiştirmek gerekecektir... Ne biçim özgürlük aşkıdır bu.»

Ve bu emperyalist siyasetin amacı Amerika'nın zenginliği ve içteki sömürücü sınıfın egemenliğini sürdürmekti. Yabancı pazarlardaki ham maddeler yok pahasına talan edilmedikçe, endüstrileşmiş Amerika'nın artık ürünleri gelişmemiş ülkelerde satılmadıkça ve büyük kârlar peşinde koşan Amerikan sermayesi dış piyasaya çıkmadıkça, Amerika iç krizlerden kurtulamayacaktı. Amerika'da işsizler milyonları buluyordu. Senatör Frye'i «pazar bulmalıyız, yoksa ihtilâl olacak» **sözlerini açıkca söylemeğe sevkeden neden de buydu.**

"Irgatlara 'Irgat,ı oynadık,,

Devrimci tiyatroda öncülük yapan gençlerin kurduğu Tarsus Sanat Topluluğu, tiyatroyu köye götürmek için sık sık çevre köylerini dolaşarak Haşmet Zeybek'in IRGAT adlı oyununu ırgatlara temsil etmektedir. Büyük kentlerde sırf gişe yapmak amacıyla burjuva zevklerine seslenen oyunların sahneye konmağa başladığı bir dönemde, Tarsus Sanat Topluluğu'nun köye dönük çalışmaları ayrı bir önem kazanmaktadır. Aşağıda Tarsus Sanat Topluluğu oyuncularından Ekrem Kahraman'ın IRGAT'ı temsil etmek üzere gittikleri bir köye ait izlenimlerini okuyacaksınız.

JOHN Deere hazır... Pılı pırtıyı, dekorları yüklüyoruz. Dekor diyorsam, bilinesi değilli. Kargılardan, sepetlerden, tilizlerden ve savanlardan alelacele bir köy benzetmesi. Ama inanmış, döğüşümüzün bir kördöğüş olmadığını anlatmağa gidiyoruz.

Bir köye, arkadaşlarla, Haşmet Zeybek'in IRGAT'ını oynamağa gidiyoruz.

Yolda İhsani'den ve Mahzuni'den türküler söylüyoruz:

Araplara gitme hacı
İnsanlık her şeyden yüce,
Kimi hâfız, kimi hoca,
Say baba say...

Yolboyunca «Sonora 68» buğdayının yerine ekilmiş susamlı tarlalar. Susamlar, cılız cılız. Çiçek açmışlar şimdiden.

«Daha iyi yetiştirilebilir ama, semeriynen seksene mal olur» diyor bir köylü.

«Öteki yerü buğdayla bunun yerini nasıl?» diye soruyoruz.

«Aynı sayılır» diye cevap veriyor. **«Bu birez fazla veriyor ama, gübresiydi, suyuydu derken dünye masıraf gediyor. Buğdayı galdırınca bu masıraflar adamın gözüne gözükmez. O yüzden çok kârlıyık sanıyok, aslında kendi kendimizi avutuyok... Başka bir şey değil...»**

Bir koca kavga bizimkisi; cahili, umutsuzu, karamsarı aydınlatmanın kavgası. **Ekmeğin, emeğin, huzurun, barışın kavgası. Sanatın ve sanaatın kavgası.** Uyuşturulmuş milletimizin ve Türkiyemizin kavgası. Damarlarımızda Mustafa Kemal'in mimlediği kanın gücü var. Bu güç, devrimci güç.

«Vurup aydınlığa çıkarız bir gün,
Bu bilekleri kelepçeleri çözülür de
Bu gözlerin bu güzelliğiyle
Bu asık suratlı sabahlara,
Emekçi türküleri asarız bir gün.»

....

Onların topları, tüfekleri varsa, bizim bir çığ gibi büyüyen sosyalist düşüncemiz ve alınacak hak bilincimiz var. Hak isteyen, devrim isteyen bizlere sokak militanları diye bakanlar, unutmasınlar ki, bizler kendisinin hâlâ adım atmadığı sokaklarda doğup büyüdük. Bizim mısmıl bir evimiz olmadı bugünedek. Bizim ne içi bir karış kalınlığında halılarla döşeli odalarımız, ne de, havalandırma tertibatlarımız oldu. Bizler, sokaktaki, devlet kapısındaki, kul kapısındaki düzenimizi kendisine göre uygulayan kitleye karşıyız. Döğüşümüz onlaradır. Düzenlerinedir. Kurallarınadır. Bu döğüşü bozuk düzeni gördüğümüz her yerde sürdüreceğiz. Bizim bu döğüşte yitirecek ne rahatımız var, ne de Sultan Süleyman'dan kalma kıratımız...

....

Bunlar, vardığımız köyün kahvesinde sosyalist köylülerle konuştuklarımız. Yanımızda yöremizde pırıl pırıl düşünceli gençler var. Yaşlılar azınlıkta. Çekoslovak olaylarını konuşuyoruz onlarla, 6. Filo'nun 30 Ağustosta neden geldiğini... Azıcık yaşlı bir köylü konuşuyor: **«Ocağı dini batsın. Valla, gençliğe kızıyorum. Mitin necikmiş. Bunnarı zorunan atacan. Mustafa Kemal nasıl etti. Aynen. Nato Mato dinnemeyecan, Gençlerimizin hepsi ilimden bilir. Yapsınlar bir bomba, koysunlar 6. Filo'ya; patlatsınlar. O kadar... Bakalım bir daha gelebilirler mi? Valla heç bir b... yiyemezler..»** (Bu soruyu bir nineye de sormuştum da, «Yanları delinsin!» deyip geçmişti. Türkiye'deki Amerikan sevgisine «bravo» doğrusu!.)

Köyde CHP kazanmış. İşçi Partililer de oldukça çok. Bir genç, «Valla!» diyor, **«... eskiden AP kazanırdı. Bu yol hep söz birliği edip CHP'ye verdik. Bundan sonra da İşçi Partisine veririk. Yeter ki, gençlik bizimnen olsun. Bize gençliği gominist diye tanıttılar. Ama sizleri görünce...»**

Bizleri aval aval dinleyen köylüler de var çevremizde. Onlardan biri soruyor: **«Yiyenim, siz İşçi Partili misiniz?»**

«Heyye emmi!» diyorum. Emmi kesin kesin bakıyor gözüme. Öfkeli. **«Yok yiyenim yok! Siz bu memleketi batırırsınız!.»**

«Neden?.»

«Neden olacak!. İşçi Partisinin gominist olduğunu herkes biliyor. Siz de biliyorsunuz ama bizi söylediyorsunuz.»

«Yok, ciddiyim!.»

Emmi kalkıveriyor. Yüzünü öfke ve çaresizlik bürümüş.

«Sizinle gonuşulmaz galan!.» diyor.

Ona kızmış rolü yapıyorum. Kolundan tutup oturtuyorum.

«Otur hele emmi. Konuşalım bu konuyu. Bak emmi!. Sen büyüksün. Bense küçüğüm. Sen görmüş geçirmişsin. Eğer ben yanlışsam sen doğru yap! Bu senin ve senin gibi büyüklerimizin görevidir.» diyerek gururunu okşuyorum. Küskün küskün elindeki kibrit çöpüyle oynarken anlatıyor. Alışılmış Anadolu insanının uyutulmuşluğu ile alışılmış şeyleri anlatıyor. Habire anlatıyor ve biz habire dinliyoruz.. Bitiriyor, ben başlıyorum: **«Bak emmi! Doğru söylersin diyelim. İşçi Partisi komünisttir, diyelim. Bunu sen nereden biliyorsun?»**

«Herkes» diyor.

«Herkes dediğin kim ki?»

«Herke işte!»

«Bak emmi! Ben de o herkesten birisiyim ve diyorum ki, İşçi Partisi komünist falan değil. İnanıyor musun?»

«Milliyetçi olsak daha iyi değil mi?»

«Niye, İşçi Partisi milliyetçi değil mi? Bal gibi. İçimizde gâvur varken milliyetçilik olmaz. Bağımsız olmak gerek. Bu çağda bağımsız, atomlu, füzeli, sanayili milliyetçilik söker, lâf değil. Benim dediğim milliyetçilik bu çağda söker mi? O zaman düşman, dıştan görünen düşmandı ama şimdiki düşman içimizde ve gizli. İşte biz bu düşmana karşı milliyetçiyiz. Sen ben milliyetçiyim diyeceksin, ama ben şehirden rahatımı teperek senin bilmediklerini öğretmeye çalışıyorum. Bu durumda sen mi milliyetçisin, yoksa ben mi? Yoksa o her önüne gelene falan komünist deyip de komünistliği açıklamayanlar mı?»

«Valla ne bileyim yiyenim! El ne derse biz ona yanıyok! Hadin sizin şeyleri gurak öş çökmeden...»

Pılı pırtıyı indirip getirdik oynayacağımız yere. İlkin getirdiğimiz ANT ve FORUM dergilerini, Harun Karadeniz'in KAPİTALİST KAPİTALİST - LER'ini muhtara teslim ettik. Hayvan pislikleri, ayrık otları, toz toprakla kaplı, dereli tepeli bir yer gösterdiler. Bir köşeye şeftali dikmişler. Boyları 50 şer santim var yok.. Bastonlu bir ihtiyar, iki büklüm tavukları kovalıyor, **«Kıtırını çıkarmışlar»** diyor. **«Niye korumuyorsunuz?»** diye soruyorum. Cevap veriyor: **«Amaaan!.. Yiyenim! Koruyup da ehya mı olacam.»**

Sahnenin kurgu biçimini konuşuyoruz arkadaşlarla. **«Şöyle olsun»** diyor biri. Diğeri: **«Yok böyle»**, **«Yok şöyle!.»**

Köylüler bizi saygılı saygılı izliyorlar. Yeri deşiyoruz. Kargıların ucunu gömmek için. Hemen bir genç koşup elimizden alıyor baltayı. **«Ver gardaş!»** diyor, **«Biz gazarık!.»**

Dekorları kuruyoruz. Kargıları yanlardaki damların üstündeki haymalara halatlarla tutturuyoruz. Ev sahibi nine, aklı yitik, gelip bağırıyor: **«Benim evimi mi buldunuz şeyinizi bağlayacak! Çözün!»** Bir çocuk, **«Ne var be!»** diye çıkışıyor. **«Hadi lan! Eşşoluceşşek! Babayın malıydı...»** diyor nine. Gönlünü zor ediyoruz. Daha şimdiden damların başı çocuklarla, genç kızlarla ve kadınlarla dolmuş...

«Açsınızdır» diyor muhtar, **«buyurun yemeğe gidelim.»**

Yok mok demeğe kalmıyor. Sofradayız. Yemeğin her türlüsü var. Köylü elbirliği ile hazırlamış bu sofrayı. Herkes o gün ne pişirmişse göndermiş bir kap. Bu dayanışmalarını öğüyoruz. Bize yeni şeyler anlatıyorlar. Şaşıyoruz.

Köyün kahvelerinden her türlü oyunu kaldırmışlar. Kahvelerde sadece çay içilip günlük gazeteler okunuyor ve günlük işler konuşuluyormuş. Saat 9.30 da herkes evine gidip uyuyormuş. Geceleri gezmek ve gündüzleri boş gezmek yasak ve ayıpmış. Diyeceğim herkes istediği gibi hareket edemiyor. Özgürlükleri sınırlanmış. Emeklerinin değerini alamadıklarından şikâyetçiler. Dediklerine göre Çukurova köylerinin dörtte biri bu düzeni kurmuşlar. (Köylünün kendi kendine kurduğu düzene dikkat! Buna özellikle **«sosyal»** sözcüğünden domuz görmüş gibi ürkenler dikkat etsinler. Hele Sayın Süleyman Demirel daha çok...)

....

Kız arkadaşlar bir köylünün evinde kılık değiştirdiler. Seyircilerimiz hazır artık. Kimisi köyün okulundan gelen sıralarda, kimisi bağdaş kurmuş yerde, kimisi de ayakta bekleşiyorlar. Kadınlar ve genç kızlar damlarda allı-yeşilli düğün giysileriyle oturuyorlar.

Vakit tamam...

Müzik yönetmeni arkadaş çıkıp sazıyla hem çalıp, hem söylüyor:

Yarın bayram, eller allar giyinir,

Ana baba yavrusuna sarınır,

Yoksun olanların boynu burulur,

Ağlama anacığım ağlama, buymuş kader.

Lüksler ışık yerlerine asıldı. Başladık. Rolüm oyunun ortasına doğru dışarıdan girişimle başladığından seyirci - köylülerin arasındayım. Hepsi pür dikkat kesilmişler. Ağızları açık, bekleşiyorlar.

Sessizlik...

«Ahh! Irgat mısın? Gelme dünyeye... Elin adamı muhtarın gızını onarır heç bişe yok. Biz Kör Veli'nin kör eşşene dolanırın, cenderme peşimize düşer.»

Bu oyunculardan birinin sözü.

«Essah gızı... Vah kele! Yazık! Allah fukaraya acısın!»

Bu da damdaki kadınlardan bir ses.

«Susun avradlar! Sizin dardırınızı dinneyek diye getirmedik...»

Bu da köyün ileri gelenlerinden birinin sözü. Ve daha bir sürü sırasız söz. Artık sessizlik yok.

«Bak lan şoona! Durmuş Ali'ye naatlak benzeyor.»

«Haydeee. Bunlar işçi partili lan. Bizimkiler eyi bozulurlar valla!»

«Kesin lan! Garşıya eyi dekkat edin! Sırf bakmayınan olmaz. Icık da duyun! Yok canım. Bu yeni vırızgaların bacaanı dutup dutup ayıracaan...»

Susan yok. Sahneye **«Bir dakka yeyenler! Bana bakın lan! Dutar dutar dışarı atarım ha! Bu gardaşlarınız emek edip ayaanıza gatlak gelmişler. Bişeler deyorlar. Sırf siz duyasınız, gözlerinizle herbir şeyleri göresiniz deyi... Hemi de uyanasanız deyi be...»**

Oyun boyunca benzer sesler sürüp durdu. Görevimizi yaparak bütün gerçekleri serdik gözleri önüne. Ve son deyişi söyledik cümleten:

Kaderimiz baştan kara
Bağrımızda dinmez yara
Çare arar deva umarız
El uzatmaz bize Ankara...

Köylüler, **«Demirel duya»** diye çığrışırlarken biz de selamımızı verdik ve sorduk: **«Bizleri seyrettiniz. Artık gerçek tiyatroyu biliyorsunuz. Sizlerden, bugüne dek tiyatro deyince ne anlıyorsunuz ve bugünden sonra ne anlayacaksınız? Onları söylemenizi istiyoruz.»**

Yaşlı bir köylü oturduğu yerden cevap veriyor:

«Valla yiyenim! Bugüne gatlak biz tiyatroyu baldırbacak belleridik. Biz getmezidik amma gençlerimiz haftada bir filen giderlerdi...» Gençlerde bir gülüşme...

«Oysama tiyatroyu bize annadan yannış annatmışlar. Artık uyandık. Tiyatroyu da, sosyalizmi de, gominizmi de belledik. Bundan kelli her önümüze gelene ganmak galan. Sağolun!»

Başka biri:

«Esesine galırsan, tiyatro demek, bir örnek demek. Hıssa gapılacak, akıl fikir edilecek bir örnek. Bir hıssası bizim hayatımızın ibreti olmayan bir tiyatroya tiyatro denemez. Esesinde tiyatro Türk şeylerini göstermeli. Elin gâvurundan bize ne? Biz gendimizi bir gurtarak hele!»

İyi geceler dileyip ayrılıyoruz. Vakit gecenin ortası. Aynı John Deere getirip bırakıyor bizi şehre... Bankaların ışıklı reklamları daha da parlak geliyor bana. Sinemalar yeni yeni dağılıyor. Şar sineması önünde bekleşen delikanlılar var. İçerden hoşnut

Önümde delikanlılı, genç kızlı bir grup var. Türkân Şoray'ı öğüyor birisi. *Diğer biri de saçları* saçların ona çok yakıştığını söylüyor... Sonra gözleri... Vücudu... Bacakları... Gülüşüyorlar. Tanıyorum onları. Belki saatin üçünde kalkıp ot kazmaya gidecekler. Eve sapıyorum. Onlar ha bire gidiyorlar. Gitsinler!

Ekrem KAHRAMAN

BASIN DİYOR Kİ

Ortak Pazar'a girmek yada girmemek

TÜRKİYE ile Avrupa Ekonomik Topluluğu (Ortak Pazar) arasındaki ilişkileri düzenleyen Ankara Anlaşması'nın tanıdığı beş yıllık «hazırlık dönemi» gelecek yıl sona erecektir. Böylece geri bıraktırılmış bir ülke olan Türkiye'nin zengin Avrupa ülkeleriyle ekonomik işbirliği daha da sıkılaşacaktır. Ancak bu 12 yıllık geçiş dönemi Türkiye'nin kalkınması bakımından yararlı olacak mıdır, olmayacak mıdır? Geçen hafta Türk basınında günlük siyasi gelişmelerin dışında tartışılan başlıca sorun bu olmuştur.

Bu konuda Tercüman Gazetesi'nin düzenlediği bir soruşturma, özellikle Türkiye ekonomisini elinde tutan büyük komprador kapitalistlerin Ortak Pazar hakkındaki görüşlerini açığa vurmak bakımından büyük önem taşımaktadır.

Kendisine soru yöneltilen komprador kapitalistlerden Vehbi Koç «Türkiye Ortak Pazar'a girmeli mi, girmemeli mi?» sorusuna şu cevabı vermiştir :

«Ortak Pazar'a Türkiye'nin katılması gerektiği kanaatindeyim. Aşağıda dört maddede belirttiğim hususlar sağlanabilecekse, hiç vakit kaybetmeden 12 yıllık geçiş dönemine derhal katılmalıyız :

● Demir, çimento, enerji, kömür, ulaştırma gibi bütün sanayii ilgilendiren temel mal ve hizmetlerin fiyatları Ortak Pazar ülkelerinde sanayie verilen fiyat seviyelerine tedricen inmelidir.

● Para faizleri Ortak Pazar ülkelerindeki seviyelere yine tedricen inebilmelidir. Buna yardımcı olmak için sermaye piyasası kurulmalıdır.

● Endüstri, verimli çalışabilmesi için, ihtiyacı olan dövizi zamanında temin edebilmelidir. Bunun için döviz gelirimiz artmalı, dolayısıyla bilhassa ihracatın ve turizmin geliştirilmesi için derhal faaliyete geçilmelidir.

● İşetmelerde rasyonel çalışabilmek, maliyetleri düşürebilmek ve kaliteleri yükseltmek için sanayiciler Ortak Pazar ülkelerinin takip ettiği çalışma sistemlerine uymak üzere şimdiden hazırlıklara başlamalıdır.»

Görüldüğü gibi Türkiye'nin bir numaralı kapitalisti için Ortak Pazar'a girmek demek, özel sektöre devlet eliyle daha büyük imkânlar sağlanması ve Türk ekonomisinin çalışma sistemleri itibariyle tamamen yabancı sermayenin uydusu durumuna getirilmesi demektir.

Bir diğer kapitalist, Nejat Eczacıbaşı ise Türkiye'nin Ortak Pazar'a bahklama girmesinden yanadır : «Dünyanın bölgesel ekonomilere yöneldiği bir dönemde ülkemizin bu düzen dışında kalmasına imkân yoktur. Ekonomik topluluklar içinde Avrupa Ekonomik Topluluğu, bir çok yönden, hiç kuşkusuz, bizim için en uygun olanıdır.»

Şahap Kocatopçu adındaki kapitalist de, hamasi bir demeçle Ortak Pazar'a katılmaktan yana çıkmıştır : «Tarihte çeşitli medeniyetlere imzasını koyan Türk Milletinin hürriyet içinde gelişmeyi amaç edinen Avrupa Milletleri Topluluğu içindeki yerini hak etmiş, dış politikadaki tecrübesi yanında ekonomik ve kültürel kalkınmasını başaracağına inanıyorum.»

Ticaret Odası Başkanı tanınmış kapitalistlerden Behçet Osmanağaoğlu da Türkiye'nin Ortak Pazar'a girmesini şart koşmuştur: «Ortak Pazar'a girmemizi gelecek Türk nesilleri için bir zaruret olarak görmekteyim. Türkiye Ortak Pazar'a girmediği takdirde ekonomik, politik, sosyal yönlerden çok ciddi zararlara uğrayacak ve müşküllerle karşılaşacaktır.»

Ortak Pazar'a girilmesi halinde en büyük tehlike ile karşı karşıya gelecek olan milli sanayiin temsilcisi olması gereken Sanayi Odası'nın Başkanı Fazıl Zobu da misli görülmemiş bir gaflet içinde Ortak Pazar türküsünü söylemektedir : «Türkiye'nin Ortak Pazar'a girmesini şart diye kabul ediyorum. Ortak Pazar diye mütalâa ettiğimiz topluluk, demokratik nizamın ağırlık noktasını teşkil eden topluluk olduğundan, politik noktadan beraber olma hali vardır. İkincisi, iktisadi durumu bakımından gerek ithalatında, gerek ihracatında yine ağırlık noktasını bu topluluk teşkil etmektedir. Bunun dışında kalmak, Türkiye'nin ekonomik inkişafında dağınıklık neticesini doğurur.»

Sırf kendi çıkarlarını düşünerek Avrupa kapitalistleriyle birlikte Türkiye'nin emek gücünü ve tabii servetlerini sömürmek için Ortak Pazar'a girmeğe can atan komprador kapitalistlere karşı, Türk halkının çıkarlarını düşünerek Türkiye'nin gerçeklerinden hareket eden bilim adamları da Milliyet Gazetesi'nde Ortak Pazar konusunda görüşlerini açıklamışlardır.

Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Besim Üstünel, Ortak Pazar'a girmenin Türkiye için yaratacağı tehlikeyi şöyle açıklamıştır : «Türkiye'ye daha fazla mal satmak isteyen AET ülkeleri, karşılıklı tâvizler üzerinde görüşmeler yapılırken, kendi sanayi ürünleri için daha geniş bir pazar bulma çabası içinde olacaklardır. Türkiye «geçiş dönemi»'nde bu yönde tâvizler verdiği takdirde, Avrupa'dan yapılacak bol ve ucuz sınai mamul ithalatının yaratacığı rekabet karşısında bir çok sınai tesislerimiz kapanacak veya çok büyük güçlüklerle karşılaşacak, belki de yabancı rakiplerinin eline düşecektir. Yeni kurulması düşünülen sanayilerin de çoğunun kurulmasından vazgeçilecektir. Oysa, Türkiye'nin sanayileşmesini engelleyecek yada geciktirecek bir ortaklık düzeni ne Türkiye'nin milli menfaatlerine, ne de hattâ AET ile kurulması düşünülen ortaklığın «uzun vâdeli» çıkarlarına uygun düşecektir.»

Profesör Sadun Aren de, Milliyet"te «Ortak Pazar bu halde bizi yıkar» başlığı altında yazdığı yazıda aynı tehlikeler üzerinde durarak şu ciddi uyarmada bulunmuştur : «Ortak Pazar'a geçiş dönemi ile birlikte dış ödemeler dengemizi sağlayan büyük vasıtalar elimizden alınacaktır. Bu durumda yerli sanayi çökecek, yeni denge ancak ülkemiz fakirleşerek kurulabilecektir. Bu arada geçiş dönemine girince bazı sanayi dallarının ihracat yapmağa başlayacağını ummak da gariptir. Ortak Pazar anlaşmasında kademeli intibak, yeni sanayiler kurulmasına fırsat vermek için değil, verimsiz sanayiin tasfiyesi için düşünülmüştür. Aslında sanayileşmedikçe ve sınai mamuller ihraç edebilir hale gelmedikçe bizden zengin ülkelerle hiçbir birleşme hareketine girmeye razı olunamaz. Aksi halde Türkiye Ortak Pazar gümrük birliğinin şimdikinden çok daha fakir bir üyesi olacaktır.»

Damping!

Akşam'ın polyester-terylene su geçirmez pardesülerinden almak isteyen okurlarımız 5 adet pardesü kuponu ve 160 Lira ile pardesülerini şimdi alabilirler.

AKŞAM
(30.9.1968)

Halka hizmet böyle olur! Birinci sınıf bir pardesüyü 140 Liraya veriyoruz! Bu pardesüler Bugün Gazetesi'nin Halka Hizmet Servisi tarafından yaptırılmış ve kışlık pardesü piyasasını alt-üst etmiştir.

BUGÜN
(3.10.1968)

Yılın aşk romanı!

Kadın uzunca boyluydu. Son derece biçimli bir vücudu vardı. Uzun kara saçlarını öne taramıştı.

Yüzü çok güzeldi bu kadının. Hele pek usta bir makastan çıktığı besbelli son moda robun örtemediği bacakları, İstanbul'da öyle sık sık rastlanacak bacaklardan değil.

Ne de kıvrak bir yürüyüşü vardı!.

Oooh... Çok güzeldi bu kadın! Şu daracık bel, şu bacaklara ve budlara yaraşan ve yerleştirileceği yeri gayet ustaca bulmuş olan şu oynak kalçalar öyle bir bakışta doyulacak şeyler değildi.

Bir gören bir daha unutamazdı bu kadını... Gören hemen peşine düşerdi. Eğer peşindeyse ayrılmazdı.

TÜRKAN ŞORAY
(Yeni İstanbul - 1.10.1968)

haftanın karikatürü

HAMİDO, MALATYA AP İL VE İLÇE MERKEZİNİ İŞGAL ETTİ

..VE İLK TEBLİGİNİ YAYINLADI

GENEL MERKEZ KARARINA KADAR BAŞKANLIĞI ELE ALDIM. ŞU ANDAN İTİBAREN İL BAŞKANI BENİM!..»

MALATYA

AP.

YAZISIZ...

Havlayan köpeklere

Piyasada «dergi» adı altında görünen bazı paçavralar, özel sektörden aldıkları sadakaların hakkını verebilmek için son zamanlarda ANT'a dil uzatmayı, alışkanlık haline getirmişlerdir.

En küçük türkçe bilgisinden dahi yoksun seviyesiz yazılarla ANT'a saldırarak polemik açmak isteyenlere cevabımız şudur:

ANT'ın muhatabı, kemik buldukları kapitalistlerin kapılarında havlayan köpekler değildir. Biz onların ağababalarıyla uğraşıyoruz, bir de köpekleriyle uğraşacak zamanımız yoktur. Gerekirse saldırılarının hesabı yargıç huzurunda sorulacaktır.

ANT ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdür: ALPAY KABACALI ● Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare yeri: CAĞALOĞLU, Başmusahip Sokak, Emek Han, 16/31 - İSTANBUL ● Telefon: 27 81 09 ● Posta Kutusu 934 — SİRKECİ - İSTANBUL ● Ankara temsilciliği: Tel. 13 49 20 ● Dizgi: SON SAAT. Baskı: VATAN MATBAASI ● Taşra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM — Cağaloğlu - İstanbul. Tel: 27 38 54 ● İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 84 İSTANBUL. Tel: 27 89 49 ● Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç Aylık 15 Lira. ● İlân: Santimi 25 Lira: yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir.. ● Tek sütun üzerine 5 santimlik kutu yayın ilânları 50 Lira'dan kabul edilmektedir . .